

Rapportage Groeiactieplan Armoedebestrijding zomer 2017-zomer 2018

Ambitie 1: Integrale benadering: Toegankelijke dienstverlening en Zorg

- *1.1 Tegen 2019 informeren Stad en OCMW 20 % meer mensen (in armoede) over hun sociale rechten.*

Via het **pilootproject 'Maximaliseren van sociale rechten'**, dat liep van oktober 2016 t.e.m. december 2017, pakken we onderbescherming aan door in te zetten op het verhogen van uitputting van rechten en sociale voordelen d.m.v. een rechtenmaatschappelijk werker. Daarnaast wou het project ook de mechanismen en drempels van non-take up in kaart te brengen.

Het project leerde ons dat de uitputting van rechten en sociale voordelen d.m.v. een proactieve aanbodgerichte aanpak via een rechtenmaatschappelijk werker loont. **94% van alle rechten** en sociale voordelen van de 64 OCMW cliënten in het project werden uitgeput in de projectperiode. Dit is een stijging met 22% t.o.v. de beginsituatie. De sociale voordelen sociaal tarief telecom, verhoogde tegemoetkoming (groep waarbij automatische toekenning onmogelijk is), sociaal tarief gas en elektriciteit (groep waarbij automatische toekenning niet mogelijk is), verminderd tarief kinderopvang en de UITPAS kenden de grootste vooruitgang.

Samenwerking was een belangrijke sleutel tot succes: het samen in orde brengen van sociale voordelen en rechten vergroot de kans op realisatie van rechten. Verder bevestigde de piloot dat automatische toekenning de beste remedie is om onderbenutting van rechten en sociale voordelen tegen te gaan en we bovenlokale overheden dus blijvend moeten stimuleren om hier echt werk van te maken. Tot slot toonde de piloot de nood aan toegankelijke ondersteuningstools (bv. rechtenscreenings –en opvolgtools voor hulpverleners en apps voor burgers) en het breed informeren over sociale voordelen en rechten aan.

Het pilootproject werd afgerond en ondertussen werd de uitrol over de verschillende welzijnsbureaus aangepakt en voorbereid. Vanaf 2018 zetten we verder regulier in op een proactieve rechtenbenadering d.m.v. verschillende acties en verruimden we onze scope naar het ganse Gentse grondgebied. Met de **inzet van een rechtenmaatschappelijk werker voor de 6 sociale voordelen met de grootste impact en rechtendetectie en – ondersteuning via 'Kinderen Eerst/ Welzijn op School'** zetten we verder in op het ondersteunen bij het realiseren van de rechten. Via een permanente monitoring van de steuncodes proberen we evoluties hierin op te volgen. Daarnaast willen we ook andere welzijnspartners stimuleren om aan de slag te gaan met de resultaten van het pilootproject (partners geïntegreerd onthaal, wijkactieteams) en geven we meer aandacht aan proactieve rechtenbenadering in de vorming die we voorzien voor (hoge)scholen en doorverwijzers (zie ook actie 1.2.2).

Met ondertussen **16 GentinfoPunten** (waaronder 1 mobiel InfoPunt) proberen we alvast de dienstverlening van Stad Gent en OCMW Gent toegankelijker te maken. Door verder in te zetten op bijkomende punten, het meer bekendmaken van onze GentinfoPunten en het aanbieden van sociale producten trachten we de afstand naar de Gentse burger en de drempel voor (volgende) vragen verder te verkleinen. In 2017 waren er **1242 vragen in de categorie 'Welzijn, zorg en samenleven'**.

Door de verdeling van de gratis huisvuilzakken op de meeste GentinfoPunten (waaronder alle GentinfoPunten aan OCMW-zijde), kwamen vorig jaar meer dan 5500 burgers langs in een van de GentinfoPunten. Ook de **verkoop van de UiTPAS aan de GentinfoPunten** blijft een schot in de roos, met **1744 verkochte passen in 2017 (waarvan 82% aan kansentarief)**. De opvallende toename van de verkoop van de UiTPASsen bewijst dat we via de GentinfoPunten meer (zwakkere) burgers bereiken. In september 2018 wordt ook gestart met de verkoop van Bio-huisvuilzakjes voor de sorteerstraten aan de OCMW-GentinfoPunten.

- *1.2 Tegen 2019 sporen OCMW en CAW Oost-Vlaanderen, regio Gent-Eeklo via extra acties 250 niet gekende mensen in armoede op en contacteren hen op maat met informatie over hun specifieke sociale rechten.*

Met de **uitbreiding van het project 'Kinderen Eerst'**, waarbij maatschappelijk werkers van de Sociale Dienst zitdagen op school doen bereikten we **223 niet gekende gezinnen** (zie rapportage kinderarmoede).

In het proefproject 'Maximaliseren van sociale rechten' werden **meer dan 100 personen** die bij de Sociale Dienst niet gekend waren gecontacteerd of doorverwezen door het wijkgezondheidscentrum of de mutualiteit omdat er een vermoeden was dat ze recht hadden op OCMW ondersteuning, aanvullende financiële hulp of verhoogde tegemoetkoming. Ook met een zitdag en UiTPASactiedagen in het wijkgezondheidscentrum en bij de mutualiteiten werden nieuwe cliënten bereikt.

Na het proefproject in Gent Zuid, waar **12 gezinnen** door Kind en Gezin werden doorverwezen naar de rechten maatschappelijk werker, maakten we afspraken om de **samenwerking met en de doorverwijzing van Kind en Gezin naar de Sociale Dienst** te optimaliseren. Zie ook (10.1.3).

Zie ook (1.1.3) over breed geïntegreerd onthaal

- *1.3 Tegen 2019 optimaliseren OCMW en CAW Oost-Vlaanderen, regio Gent-Eeklo, verder de werking van de onthaal en eerstelijnsdiensten.*

Met het project '**geïntegreerd breed onthaal**', stemmen we de onthaalfunctie van de kernpartners OCMW, CAW en de diensten maatschappelijk werk van de mutualiteiten op elkaar af. Tussen eind 2017 en zomer 2018 werden een aantal concrete stappen gezet om de onthaalmedewerkers van de 3 partners te ondersteunen en intensief te laten samen werken. Zo werd een methodiek uitgewerkt om een **consultfunctie** te installeren tussen de partners en indien nodig op een veilige en correcte manier gegevens uit te wisselen. Daarnaast hielden we een diverse **casusbesprekingen** in gemengde groepen en werkten een **ondersteunende informatietool op maat van de onthaalmedewerkers** uit o.b.v. de Gentse sociale kaart.

Op 15 mei 2018 organiseerden we voor het eerst een **ontmoetingsdag** met alle (zo'n 100-tal) betrokken onthaalmedewerkers om kennis te maken met elkaar en de ondersteunende tools voor te stellen. Tegelijk polsten we naar de verdere noden en verwachtingen van de onthaalmedewerkers in de verdere uitwerking van het GBO. GBO Gent tekende ook in op een **nieuwe projectoproep** om mensen met een VDAB-statuuat 'niet toeleidbaar naar werk' via een GBO onthaaltraject te ondersteunen.

Met ingang van september 2018 bekijken de kernpartners samen wat het best passende traject is voor mensen uit deze doelgroep i.f.v. rechtenuitputting en toekomstperspectief. In het najaar staat alvast een nieuwe ontmoetingsdag voor alle onthaalmedewerkers gepland.

- *1.4 Tegen 2019 verhogen we de toeleiding naar het aanvragen van sociale rechten met 5%*

Zie ook 1.1,1.2 en 1.3.

De **twee ervaringsdeskundigen in armoede** bleven tot en met juni 2018 actief in het **toeleiden van personen in armoede naar de gezondheidszorg**. Zo werd sterk ingezet in het toeleiden naar tandzorg binnen vzw De Tinten. Ze waren ook aan de slag met de jongeren van Jong Gent in actie. Daarnaast deden ze ook individuele begeleidingen bij Toontje vzw. Vanuit de federale overheid werd de detachering bij de OCMW's stopgezet met ingang van 1 juli 2018.

In het voorjaar van 2018 studeerde een **vierde groep sociale gidsen** af. Zo waren er in 2018 in totaal 23 gidsen aan de slag. De sociale gidsen ondersteunen cliënten waar nodig bij uitputting van rechten, ondersteuning bij aanvraag van premies, hulp bij administratie, bij het zoeken van een woning, bezoek aan arts, specialisten, psychologen ... In de eerste jaarhelft van 2018 kregen de sociale gidsen reeds een **280 tal individuele opdrachten voor een 120 tal personen**.

In het kader van pro actief rechten toekennen maakten we ook gebruik van de **bufferdatabank** om gegevens rond Inkomens Vervangende Tegemoetkoming en Integratietegemoetkoming binnen te halen en op basis hiervan kwetsbare Gentenaars uit te nodigen voor een 'sociaal rechten onderzoek' met het oog op het toekennen van Aanvullend Financiële Hulp. De ontwikkelingen met de bufferdatabank en het MAGDA platform van Vlaanderen bleven we op de voet volgen om waar mogelijk deze automatische datastromen ook binnen onze eigen werking in te schakelen.

Verder plant elk welzijnsbureau zelf acties om enerzijds outreachend te werken en anderzijds te werken rond het proactief toekennen van sociale voordelen.

- *1.5 Tegen 2019 voert elk departement van Stad en OCMW een verbeteractie uit die de toegankelijkheid van de dienstverlening verhoogt.*

De **Gelijke KansenMethodiek** zorgt via een procesbegeleiding bij Stads- en OCMW-diensten voor een grotere bewustmaking van alle medewerkers van de dienst over de wijze waarop ze meer gelijke kansen kunnen realiseren voor alle Gentenaars en de meest kwetsbare in het bijzonder. Op dit moment zijn de eerste twee begeleidingen afgerond (Sportdienst en Leerwerkplekken), lopen er vier begeleidingen (Jeugddienst, Dienst Communicatie Stad, Beleidsparticipatie en Dienst Preventie voor veiligheid), wordt een begeleiding in De Krook opgestart en zijn er met verschillende diensten verkennende gesprekken.

Daarnaast wordt via **vorming over armoede** (zie verder) ingezet op het verhogen van de toegankelijkheid van de dienstverlening.

Voor alle levensdomeinen binnen het armoedebeleidsplan voeren we gesprekken met en werken we samen met diverse diensten en organisaties over het verder wegwerken van drempels (o.a. wonen, cultuur, onderwijs, volwassen leren, gezondheid,... zie verder in deze rapportage). Ook rond specifieke projecten wordt samengezeten, o.a. rond mobiliteit, voeding, energie/klimaat,....

Naar aanleiding van 17/10 werden voor Stads- en OCMW personeel een aanbod van lunchwandelingen georganiseerd om hen meer bewust te maken van de leefwereld van mensen in armoede en kennis te maken met o.a. armoedeverenigingen, ervaringsdeskundigen,...

- *1.6 Tegen 2019 geven we minstens 500 meer mensen in armoede toegang tot de digitale wereld*

De aankoop van een betaalbare computer en toegang tot internet zijn in een steeds digitalere samenleving meer en meer onmisbaar. De Sociale Dienst werkt daarom ook in 2017 en 2018 samen met partners om **de digitale kloof te verkleinen** en dus de (digitale) inclusie van mensen in armoede te bevorderen.

In 2017 kochten 13 cliënten een computer en 30 een laptop aan via **Oxfam Solidariteit**. Daarnaast zetten we blijvend in, via samenwerking met DigitaalTalent@Gent, op gratis toegang tot een computer (in elk welzijnsbureau) en internet. In totaal zijn er in Gent al 71 van zo'n **digipunten**. In 2017 werden er **134.769 sessies** geregistreerd. Er zijn momenteel **107 Digipunt-begeleiders**: 94 vrijwilligers, 10 mensen met een Lokale Diensten Economie (LDE) contract en 3 via arbeidszorg. Verder informeren en leiden we ook kwetsbare burgers toe naar de Digitale week ,de Doebeurs en de infosessies rond digitale topics in de Krook.

Voor **2462 cliënten werd binnen PASAO** (Fonds participatie en sociale activering) financiële tussenkomst gegeven in het voorzien van basissoftware en internet (2016: 1790). 240 cliënten ontvingen het sociaal tarief voor internet in 2016 (Bron: BIPT).

Ambitie 2: Integrale benadering: Beleidsparticipatie

- *2.1 Tegen 2019 vragen Stad en OCMW beleidsadvies aan zowel deskundigen uit hun ervaring in armoede als aan deskundigen uit het werkveld en de academische wereld. Stad en OCMW doen dit bij de voorbereiding van belangrijke beslissingen met mogelijke gevolgen voor armoede.*

Inspraak van mensen in armoede, maar ook deskundigen in het werkveld en de academische wereld werd een basishouding in de opmaak van het armoedebeleid. Via de **Cel Armoedebestrijding Plus**, die een vijftal keer per jaar samenkomt en diverse ad hoc inspraakmomenten worden actoren uit het werkveld en de academische wereld en ervaringsdeskundigen continue betrokken als klankbord voor het armoedebeleid, zowel binnen de levensdomeinen van het armoedebeleidsplan, als voor nieuwe beleidsvragen rond bv mobiliteit.

Er zijn verschillende **ervaringsdeskundigen in armoede aan de slag in Gent**. Zo werkt er een ervaringsdeskundige bij de Sociale Dienst, VDAB, Samenlevingsopbouw Gent; bij Kind en Gezin zijn er twee ervaringsdeskundigen aan de slag. Ook TAO zet op vraag ervaringsdeskundigen in, in Gent. De ervaringsdeskundigen van de POD MI in Gent werken allemaal in het kader van gezondheid: twee personen waren (tot juni 2018) gedetacheerd bij OCMW Gent (Sociale Dienst), en telkens een bij UZ Gent, AZ Jan Palfijn, AZ Sint-Lucas en de HZIV. Vanaf juli 2018 werden alle ervaringsdeskundigen ingezet in de ziekenhuizen.

Daarnaast werd de werking van **klantenparticipatie** verder uitgebouwd vanuit de visie om de betrokkenheid van gebruikers binnen de Sociale Dienst breed in te zetten. In de oefening rond bereikbaarheid van de Sociale Dienst werden gebruikers bevraagd via kwalitatieve focusgesprekken en via een uitgebreide survey die werd opgezet door een onderzoeksbureau. Er werden focusgroepen opgezet in samenwerking met de Dienst Werk van de Stad en het OTC in het kader van groeistages voor arbeidszorgmedewerkers. Ook rond de volgende thema's werden OCMW-gebruikers en ervaringsdeskundigen actief betrokken: het ontsluiten van financiële voordelen van de Sociale Dienst voor de gebruikers en de Gentenaar, de herwerking van het boekje 'Met weinig geld overleven in Gent', de ervaringen van mensen met een vluchtelingenstatuut bij het OCMW en de toegankelijkheid van het dierendispensarium voor mensen in armoede. Momenteel zijn de voorbereidingen voor een tevredenheidsmeting bij de gebruikers van de welzijnsbureaus volop aan de gang. Deze meting fungeert ook als nulmeting voor nieuwe acties binnen de Sociale Dienst die een impact zullen hebben op de gebruikers (traject op maat, proactieve rechtenbenadering, nieuwe visie budget- en schuldhulpverlening).

Ook in 2017 en 2018 liep de **signalenprocedure** verder. De signalen uit de vorige bundel werden verder opgevolgd en nieuwe signalen werden verzameld. Een nieuwe signalenbundel komt er in het najaar van 2018 en zal dus beschikbaar zijn voor het nieuwe bestuur. Thema's zoals betaalbaar en kwalitatief wonen, de groeiende digitalisering, de afbouw van de loketfuncties en knelpunten d.m.v. anderstaligheid/ vluchtelingenstatuut krijgen zeker een plekje in deze bundel.

De Gelijke KansenMethodiek (zie ook 1.5), stelt het inbrengen van ervaringsdeskundigheid (van onder meer mensen in armoede) centraal en bekijkt met betrokken diensten hoe zij dit zelf nog meer kunnen opzetten om zo hun dienstverlening nog meer op maat van elke Gentenaar te maken.

- *2.2 Stad en OCMW koppelen voldoende terug wat ze met de beleidsadviezen van deskundigen doen*

Eind oktober werd een **terugkoppelingsmoment** georganiseerd rond het nieuwe groeiactieplan georganiseerd, waar de relevante stakeholders, samen met mensen in armoede en de beleidsmakers ingelicht werden over de prioriteiten rond de levensdomeinen werk, gezondheid en volwassen leren.

Ook rond diverse kleinere vragen werd terugkoppeling voorzien, via de Cel Armoedebestrijding Plus of rechtstreeks via een van de verenigingen waar armen het woord nemen, aan de groep die deelnam aan klantenparticipatie of de deelnemers aan een inspraakmoment.

- *2.3 Tegen 2019 optimaliseren we de participatiekanalen van professionele deskundigen en deskundigen vanuit hun ervaring in armoede.*

Zie ook 2.2.

Het afgelopen jaar werd samen met de partners uit de Cel Armoedebestrijding Plus nagedacht hoe we **beleidsparticipatie van mensen in armoede** verder kunnen versterken in onze stad. Hierbij gingen we het gesprek aan met de dienst Beleidsparticipatie van de stad om verdere mogelijkheden en samenwerking te onderzoeken, onder meer in projecten zoals het burgerbudget. Met een campagne, die zal starten bij de komende bestuursperiode, willen we bestaande expertise in de stad ontsluiten, maar ook samen nadenken over nieuwe initiatieven en werkvormen. De bekendmaking van 'Het Armoedegeheugen', een databank van beleidsaanbevelingen over meer dan 20 topics vanuit Gentenaars in armoede, zal hieraan gekoppeld worden.

Op het **stakeholdersforum** werden veldwerkers jaarlijks bevraagd over aandachtspunten naar kinderarmoede, in de toekomst willen we dit jaarlijkse moment verder uitbreiden om ook andere topics aan bod te laten komen en ook de dialoog tussen mensen in armoede, veldwerkers, beleidsmakers en academici te versterken.

In kader van een evaluatie van de regie armoede werd samen met mensen in armoede bekeken **hoe we de inspraak van mensen in armoede nog kunnen versterken** in de komende beleidsperiode. Op basis hiervan worden verschillende opties verder uitgewerkt: het organiseren van thematische dialoogmomenten, het verder verbreden van partners om ook mensen met een migratieachtergrond meer te betrekken, de bestaande groepswerkingen structureler gebruiken voor ad hoc vragen,...

Met het **participatief budget** kunnen mensen in armoede binnen de armoedeverenigingen zelf voorstellen formuleren voor projecten die zij waardevol vinden. SIVI vzw ging aan de slag met de verdere uitbouw van het **klusatelier van De Pastory**. Hierbij werden mensen met armoedeervaring actief betrokken in het organiseren van klusateliers en bij de verdere werking van de uitleendienst van klusmateriaal. In het najaar van 2018 wordt samen met het Netwerk Bewust Verbruiken verder expertise uitgewisseld en bekeken hoe dit initiatief nog verder kan groeien. De Zuidpoort maakte met middelen uit het participatief project, aanvullend aan hun 'uitverkochte' toneelvoorstellingen **'radio Stressweg', een handleiding over het hulpverleningsgesprek** op basis van de ervaringen van mensen met een armoedeervaring. De handleiding is te verkrijgen bij de Zuidpoort.

Ambitie 3: Integrale benadering: Sensibilisering

- *3.1 Vanaf 2015 lanceert het OCMW in samenwerking met de lokale partners min. drie sensibiliserende acties per jaar naar de brede bevolking. Deze acties zijn gericht op een groter begrip van oorzaken en oplossingen voor armoede*

In 2017 werd met de campagne **'Armoede kruipt onder de huid'** de link tussen armoede en gezondheid in de kijker gezet naar aanleiding van 17/10, werelddag van verzet tegen armoede. Armoede zorgt vaak voor gezondheidsproblemen door bv gebrekkige huisvesting, onvoldoende toegang tot gezonde voeding maar ook drempels naar de gezondheidszorg.

Daarnaast zorgen gezondheidsproblemen er ook voor dat mensen in armoede terecht komen. 30.000 plaktattoos werden in meer dan 60 pop-up tattooshops verdeeld in Gent. De campagne werd afgetrapt in het Jan-Palfijn, maar ook in de Ghelamco Arena, in Hogent, op diverse grote pleinen in de stad en op Film Fest Gent kon men een tattoo laten plaatsen. De herdenking kreeg een nieuw jasje en liet mensen in armoede hun ervaringen over het verband tussen armoede en gezondheid delen met beleidsmakers.

Solidair.stad.gent bleef ook dit jaar het platform waar iedereen die kwetsbare Gentenaars wil helpen terecht kan voor matches van vraag en aanbod en de aankondiging van heel wat activiteiten met en over vluchtelingen en kwetsbare burgers.

De partners uit de Cel Armoedebestrijding Plus maakten in het afgelopen jaar diverse **theatervoorstellingen** waar de ervaringen van mensen in armoede. KRAS maakte naar aanleiding van hun 20 jarige bestaan de toneelvoorstelling 'Niet met grote woorden'. Hier gingen acht 'acteurs' met armoedeervaring de planken op. Deze toneelvoorstelling groeide uit het project 'De kloof dicht' waarvoor Kras in 2017 projectmiddelen ontving. De Zuidpoort bundelde de ervaringen van mensen in armoede en de aanbevelingen die ze van daaruit willen meegeven over hulpverleningsgesprekken in de theatervoorstelling 'Radio Stressweg'. De Beweging voor Mensen met een Laag Inkomen en Kinderen werkte samen met de studenten sociaal werk van Arteveldehogeschool aan een inspringtheater over de drempels die mensen in armoede ervaren door de toenemende digitalisering gebracht door studenten en mensen met armoedeervaring. Ook de Sociale Dienst hernam 4 keer 't Is allemaal te zien waar da ge geboren wordt', een toneelvoorstelling die de specifieke aanpak van OCMW Gent verduidelijkt.

- *3.2 Tegen 2019 neemt de medewerking van mensen die zich voor Gent willen inzetten in activiteiten voor armoedebestrijding toe met 30 personen per jaar*

OCMW Gent heeft convenanten (2017-2019) lopen met de **3 erkende verenigingen waar armen het woord nemen**, vzw's BMLIK, Zuidpoort en SIVI. Deze organisaties ondersteunen mensen in armoede met basishulpverlening en andere werkingen (groepswerkingen, dialoog,...). Ze voeren dialoog met mensen in armoede en deze input wordt gebruikt om verder vorm te geven aan het armoedebeleid, maar ook diverse andere beleidsinitiatieven. Daarnaast ondersteunde OCMW ook **KRAS vzw** voor de coördinatie van de KRAS-koepel en de ondersteuning van de verschillende KRAS diensten. Deze diensten bieden voedsel- en basisondersteuning en participeren structureel mee aan het Gentse armoedebeleid. **Met meer dan 500 vrijwilligers werd aan meer dan 13.000 Gentenaars ondersteuning geboden.**

Ook de **Olijfboom** van een Hart voor Vluchtelingen werd verder ondersteund, door het voorzien van een locatie en middelen voor coördinatie. De Olijfboom richt zich op starters (nieuwkomers, maar ook kwetsbare personen die starten na verblijf in detentie, psychiatrie,..). Zij krijgen de voorbije twee jaar meer dan 1000 alleenstaanden of huishoudens doorverwezen van meer dan 40 verschillende nationaliteiten.

Zie ook vorige doelstelling

- *3.3 Tegen 2019 doen we aan alle Gentse basis-, secundaire en hogescholen een aanbod aan sensibilisering- en vormingsmateriaal.*

Zie ook 1.2.2. en 3.1.1

Vanaf 2018 zetten we meer structureel in op **vorming over en inzichten in kansarmoede** en de werking van de Sociale Dienst voor **toekomstige maatschappelijk werkers van Hogent en Arteveldehogeschool**. Vanaf augustus/ september 2018 zullen verschillende concrete acties ondernomen worden bv. het toelichten van het stagebeleid aan diensthoofden van de Sociale Dienst, de toneelvoorstelling 'het is allemaal te zien waar je geboren bent' voor studenten.

Het lessenpakket dat uitgewerkt werd voor 17/10 werd in 2017 aan alle scholen die inschreven voor een pop-up tattooshop ter beschikking gesteld. Ook dit jaar voorzien we een **lessenpakket**. Daarnaast organiseren we eind september/ oktober voor **alle Gentse scholen** (+/- 150 scholen) waar er geen zitdag is i.k.v. 'Kinderen Eerst/Welzijn op school', een infomoment. Tijdens deze vorming zal het aanbod van de Sociale Dienst, aangevuld met voorstelling van de werking van Welzijn op school en een kennismaking met de wijkcontactpersoon binnen de Sociale Dienst Gent aan bod komen.

- *3.4 Tegen 2019 kunnen alle medewerkers die frequent in contact komen met de burger een vorming krijgen rond inzichten in armoede.*

In 2016 kregen alle **baliemedewerkers van de GentinfoPunten** een opleiding over inzichten in armoede. Deze werd daarna standaard opgenomen in het opleidingstraject voor nieuwe GentinfoPunters. Vanaf 2018 besloten we bijkomend meer in te zetten op vorming rond het thema armoede aan zowel baliemedewerkers als **andere onthaalmedewerkers**. We bereikten hiermee tot nu 12 stads –en baliemedewerkers van Stad en OCMW en 38 personen voor 27 organisaties (o.a. de UITPASAanbieders).

Levensdomein: Inkomen

- *4.1 OCMW Gent verhoogt de aanvullende financiële hulp voor zijn cliënten richting referentiebudget. Het heeft hierbij aandacht voor kinderarmoede en waakt er over dat men er financieel op vooruitgaat wanneer men gaat werken.*

Het nieuw systeem van Aanvullende Financiële Hulp heeft een herverdelend effect naar zij met de hoogste kosten (bvb. qua huishuur of opleidingskosten van de kinderen). In 2015 werd er 1.052.000 euro uitbetaald aan huishuurtussenkomst, extra steun energie, energietoelage en schoolpremie. Dit zijn de vroegere vormen van Aanvullende Financiële Hulp die opgeheven zijn met het nieuwe systeem. In **2017 gaven we 1.546.382,43 euro aan aanvullende financiële hulp** uit.

In het najaar van 2017 werden op basis van een evaluatie van het systeem een aantal aanpassingen doorgevoerd aan het systeem: zo worden sindsdien de gemeenschappelijke kosten bij huur in appartementsgebouwen mee in rekening genomen, werd de wachttijd voor inactieveerbare inkomens om toegang te hebben tot de AFH afgeschaft en wordt de

huurpremie en huursubsidie op een andere manier verrekenend. De verschillende ingrepen misten hun effect niet. Er is een **stijging waar te nemen in het aantal begunstigten**: van 23% van de huishoudens met (eq.) leefloon in kwartaal 2 van 2017 naar 30% in kwartaal 2 van 2018.

- *4.2 We signaleren jaarlijks verder aan de hogere overheden en andere sectoren dat de laagste uitkeringen en de minimum nettolonen moeten stijgen en/of de kosten voor basisbehoeften moeten dalen.*

In het voorbije jaar werden diverse signalen overgemaakt aan hogere overheden (onder meer over Lokale Opvang Initiatieven, vermaatschappelijking van de zorg en overbelasting nachtopvang en het huurdecreet). Daarnaast werd in kader van aanvullende steun gepleit voor hogere basisuitkeringen en werkloosheidsuitkeringen.

- *4.3 Tegen 2019 optimaliseren we de kwaliteit en de toegang tot schulphulpverlening o.a. via het samenwerkingsverband Budget in Zicht.*

Budget in Zicht voorziet in een kwaliteitsvolle en toegankelijke budget- en schuldhulpverlening in de provincie Oost-Vlaanderen en werkt aan de preventie van schulden. De juridische dienst van de Sociale Dienst van Gent zit in de stuurgroep van BIZ en heeft in het kader van BIZ in het najaar 2017 een **casusbespreking** voorbereid, georganiseerd en geleid voor vertegenwoordigers van de omliggende OCMW's en van het CAW.

In 2017 volgden de maatschappelijk werkers **2.100 gezinnen in budgetbegeleiding en/of budgetbeheer** (2016: 1.996 gezinnen). Via de groepswerking 'Budget in balans' wil men cliënten opnieuw controle laten krijgen over het beheer van hun centen. Er waren in 2017 26 bijeenkomsten van 'Budget in balans' waaraan 30 cliënten deelnamen.

De Sociale Dienst stelde een duidelijk uitgeschreven **visie rond budget- en schuldhulpverlening** op met nadruk op doelgerichte hulpverlening op maat, expertise, zelfredzaamheid en uniformiteit in de kwaliteit van hulpverlening. Er zal verder gewerkt worden aan een aantal tools voor passende hulpverlening, nieuwe voorstellen voor de behandeling van dossiers budgetbeheer, het stimuleren van groepswerking en de verdere uitbouw van een methodische cel met zachte specialisten.

- *4.4 Tegen 2019 optimaliseren we de preventie van schulden o.a. via het samenwerkingsverband Budget in Zicht*

Via het samenwerkingsverband BIZ **in de Gentse scholen** de volgende **vormingen** georganiseerd tijdens het schooljaar 2017-2018: School is out (secundair onderwijs, 4 vormingen voor 56 leerlingen), Geldweg (lager onderwijs, 3 vormingen voor 59 leerlingen) en Wakostda?! (secundair onderwijs, 37 vormingen voor 534 leerlingen).

Naast het regionaal samenwerkingsverband BIZ is er tevens een subsidieovereenkomst tussen ons OCMW en het CAW in het kader van de **preventie van schulden**, waarbij niet enkel via scholen wordt gewerkt, maar ook andere hulpverleningsorganisaties worden ondersteund rond budget- en schulphulpverlening, met materiaal en tools,

maar ook vorming en groepswerking. In 2017 werd hierbij meer aandacht besteed aan ouders met kinderen.

- *4.5 We verruimen het aanbod van inkomensgerelateerde dienstverlening zoals karweien aan huis en sociale restaurants.*

Om de **werking en het aanbod van de Leerwerkplekken bekend te maken** organiseerden we in 2017 en 2018 **rondleidingen en infosessies** (in welzijnsbureaus en buurtwerk) voor zowel interne diensten als externe partners, koepels van sectoren, VVSG, Europese verenigingen, bedrijven, ... Met intern promomateriaal zoals filmpjes en een stand waarin de verschillende disciplines van de cluster bouw aan bod kwamen werden de verschillende sectoren geïllustreerd.

In 2017 waren **329 doelgroepmedewerkers aan de slag in de leerwerkplekken van het Dienstenbedrijf**. Samen deden ze **1312 klussen** (elektriciteit, isolatie, loodgieter, poetsen, schrijnwerk,...) en **172 verhuisopdrachten**. Daarnaast werden heel wat maaltijden bereid, zowel in de sociale restaurants, het personeelsrestaurant als op evenementen.

In 2017 wijzigde **het retributiereglement voor o.m. kinderopvang, schoolmaaltijden en extra muros-activiteiten**, prestaties geleverd door het **Stedelijk Onderwijs Gent**. De wijzigingen houden onder andere het uniformiseren van de categorieën van kortingspercentages voor de buitenschoolse opvang naar 0% - 25% - 50% en 100%, het toepassen van de gezinskorting van 25% voor alle gezinnen met kinderen tot 12 jaar en 25% korting op alle cateringproducten vanaf het gezamenlijk belastbaar inkomen lager dan 20.000€ in.

- *4.6 Tegen 2019 hebben mensen met een ontoereikend inkomen voldoende toegang tot materiële ondersteuning.*

In 2017-2018 werd **Foodsavers Gent** volledig opgestart en uitgerold. Foodsavers is een distributieplatform voor voedseloverschotten. We halen voedsel op bij supermarkten, de veiling, ... We sorteren en registreren het, waarna het meteen terug uitgevoerd wordt naar organisaties die voedselondersteuning bieden op heel uiteenlopende manieren (sociale restaurants, voedselondersteuningsorganisaties, bereide warme maaltijden, ...).

Het project stelt drie doelstellingen centraal:

- armoedebestrijding: de opgehaalde voedseloverschotten worden herverdeeld over sociale organisaties die werken met mensen in armoede.
- de klimaatdoelstelling: CO2 besparen door voedseloverschotten te herbestemmen
- de tewerkstellingsdoelstelling: het project is een volledig leertraject in kader van sociale tewerkstelling

Van **maart tot december 2017 werd 300 ton** overschotten opgehaald 24 winkels, 1 veiling, 2 depots, 1 bioboerderij en 1 bedrijf. Dit werd uitgevoerd naar **58 sociale organisaties**. Er waren geen producten die niet konden worden uitgevoerd, het eigen veroorzaakte afval is 0 kg. De verscheidenheid aan producten was groot: 3.597 verschillende producten. Op basis van de cijfers die de organisaties zelf hebben verschaft, werden de overschotten **172.041 maal gebruikt in maaltijden of voedselpakketten en op basis van een ruwe inschatting werden daarmee 19.000 unieke personen in armoede bereikt**. De recuperatie van 293 ton voedseloverschotten veroorzaakte een verminderde uitstoot van 762 ton CO2.

In de eerste helft van 2018 werd al 328 ton voeding opgehaald. Er werden bij Foodsavers Gent **19 doelgroepmedewerkers** voor een kortere of langere periode tewerkgesteld in verschillende werkervaringscontracten of stages in 2017.

Levensdomein: Wonen

- *5.1 Tegen eind 2019 verhogen we het gebruik van bestaande rechten, mogelijkheden en dienstverlening m.b.t. wonen voor mensen met een beperkt inkomen*

Met 514 verschaftte huurwaarborgen in 2012, 774 in 2014, 973 in 2017 en **reeds 500 tegen juli 2018** zien we een **sterke stijging** in het aantal verstrekte huurwaarborgen. (3 systemen: borg op geblokkeerde rekening, bankwaarborg, zekerheidstelling)

Uit analyse blijkt dat de systemen van huursubsidie en huurpremie botsen op de Gentse realiteit van een **erg beperkt aantal kwaliteitsconforme woningen in het lage huursegment**. De Vlaamse Overheid plant om beide systemen op korte termijn te hervormen. Vanuit OCMW Gent maken we onze vaststellingen en input over aan de Vlaamse overheid via bijdragen aan het advies van de Vlaamse Woonraad en Gentse Woonraad. In samenwerking met de VVSG zullen we de hervorming van deze twee systemen nauw blijven opvolgen.

De nood aan ondersteuning bij het zoeken van een woning is groot. Een belangrijke vaststelling hierbij is dat **het vinden van een betaalbare en kwalitatieve woning in Gent bijna niet meer lukt** en dat de meeste woonzoekenden vooral in Gent willen blijven wonen. OCMW Gent en Stad Gent ondersteunden verschillende initiatieven die kwetsbare mensen ondersteunen in het zoeken naar een geschikte woning.

Het Team **woonbemiddeling** van de Sociale Dienst organiseerde in 2017 een **20-tal infosessies** rond huisvesting waarbij een team van 2 maatschappelijk werkers en 2 sociale gidsen ingezet werden om de cliënt te ondersteunen bij het uitputten van rechten, denk hierbij aan inschrijving sociaal wonen/huurpremie/huursubsidie. A anderzijds werden cliënten ondersteund in het bijstellen van hun woonwens naar een realistische woonwens, afgestemd op de mogelijkheden op de Gentse woonmarkt. Door verhuurders van woningen waar OCMW-cliënten de huurovereenkomst stopzetten omdat ze een sociale woning toegewezen kregen aan te spreken, proberen we woningen ter beschikking te houden van de meest kwetsbaren.

Vanuit de armoedemiddelen werd het project van het **'Intersectoraal woonzoekteam'** ondersteund voor de uitbouw en begeleiding van een gezond en duurzaam vrijwilligersnetwerk dat kwetsbare cliënten kan begeleiden in de zoektocht naar een woning. Het project botste op de grenzen van een vrijwilligerswerking én de erg krappe betaalbare huurmarkt in Gent, waardoor het project niet werd verdergezet.

Van juni 2017 tot en met december 2017 ontving Dienst Wonen 40 gezinnen op maandag- en vrijdagvoormiddag in het **'huursalon' in Nest**. Het huursalon is er in de eerste plaats voor erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden Indien er vrije plaatsen zijn, zijn andere doelgroepen ook welkom. Sinds begin 2018 organiseert Dienst Wonen elke vrijdagvoormiddag een 'huursalon' in de Woonwinkel AC Zuid. Elke cliënt wordt op maat ondersteund en versterkt in zijn woonzoekproces en engageert zich om 5 sessies te volgen.

Ook het Stedelijk Opvanginitiatief Verapa zette een nieuw initiatief op waarbij zij hun bewoners, op zoek naar een woning, bijkomend ondersteunen.

De subsidieovereenkomst 'centraal inschrijvingsstelsel voor de Gentse huisvestingsmaatschappijen voor werkingsjaren 2016-2017' werd omwille van het niet vinden van een draagvlak onder de maatschappijen niet uitgevoerd. Bovendien is de minister **op Vlaams niveau een voorstel van centraal inschrijvingsregister** aan het uitwerken. De beschikbare middelen zijn dan geheroriënteerd naar een gezamenlijk project, gecoördineerd door WoninGent, zodat in de hoogbouwen op de Watersportbaan een **flatwachter** wordt ingezet in de jaren 2018 tot en met 2020.

In het **dak-en thuislozenbeleid** werden een aantal stappen gezet. Op de site van het **Baudelohof** komt een **nieuwbouw**. Eén van de functies in dit gebouw is de locatie van de **winternachtopvang**. Daarenboven is sinds september 2017 een **gezinsnachtopvang** opgestart. In deze gezinsnachtopvang zijn er 4 plaatsen om gezinnen 's nachts op te vangen. Er verbleven ondertussen 30 gezinnen (niet uniek). De hulpverlening zit sterk op deze gezinnen om toeleiding naar het reguliere hulpverleningscircuit, een woon –of opvangmogelijkheid of toekomstoriëntering te bewerkstelligen. Het voorbije jaar werd in de winterperiode De Pannestraat op zondag een **inloopcentrum** open gehouden. Daarnaast was er het **project 'warme winter'** waarbij in de winterperiode iedere avond een opvang was. Een aantal pistes met betrekking tot een herstelverblijf na hospitalisatie werden geëxploreerd. Binnen de taskforce wonen worden **5 time out plaatsen** o.a. voor deze groep voorzien op de campus Vesalius.

- *5.2 Tegen eind 2019 verhogen we de kwaliteit van de woningen van kwetsbare huurders*

Eandis maakte een eerste versie van de **energiearmoedekaart**. Hierin zijn drie parameters opgenomen van energiearmoede in Gent, namelijk de ratio beschermde klanten / aantal aangiften, de ratio budgetmeters / aantal aangiften en de ratio verbruik t.o.v. mediaan inkomen. Deze cijfers zijn beschikbaar op wijkniveau en sluiten aan met de cijfers en bevindingen rond energiearmoede van de energiecel van de Sociale Dienst. Er wordt nog overlegd om ook andere parameters op te nemen in de energiearmoedekaart zoals bv. het aantal tussenkomsten van de premie minimale levering budgetmeter aardgas/aantal actieve budgetmeters aardgas. Met dit instrument hebben we beter zicht op de wijken waar de premie weinig gebruikt wordt en waar bijkomend kan ingezet worden op de bekendmaking.

De stad werkt samen met Domus Mundi voor **ondersteuning van kwetsbare eigenaars-bewoners en –verhuurders voor renovatie of energiezuinig maken van de woning**. Zij geven advies, en waar nodig begeleiding op maat, bij voornemens van particulieren die hun woning kwaliteitsvoller willen maken. Dit geldt voor de woningen op Gents grondgebied. Er wordt extra ingezet voor het project 'En route'. In totaal kunnen zij voorzien in 1000 uren renovatieadvies en -begeleiding per jaar en dit voor de jaren 2018 en 2019.

Regent zette zijn werking verder. Op 14 maart 2018 werden de eerste resultaten van de gerealiseerde energiebesparing door de sociale huurders uit de residentie Volders voorgesteld aan Woningent. Na de **Energiescan** door het scanteam stapten 41 bewoners in het begeleidingstraject op maat. De meeste deelnemers realiseerden een structurele daling van het energieverbruik van 5 tot 10% op hun jaarverbruik van elektriciteit en aardgas.

Naast de begeleiding inzake rationaal energiegebruik verstrekt het scanteam heel wat informatie en technische ondersteuning aan de bewoners. Het Energiescan-team trad ook op als brugfiguur voor een aantal bewoners. Technische defecten of herstellingen in appartementen worden door de bewoners rechtstreeks gemeld aan de sociale huisvestingsmaatschappij WoninGent. De Energiescanner nam bij 12 meldingen eveneens contact op met het centrale meldpunt voor een stand van zaken. De terugkoppeling over de stand van zaken van de melding en duiding naar de bewoner is een belangrijke meerwaarde die gerealiseerd werd binnen de begeleiding. Daarnaast werden ook een aantal **gerichte doorverwijzingen** gerealiseerd door het scanteam, met name naar het klusatelier Bij Pino van Samenlevingsopbouw en het OCMW Gent. Samen met Woningent zal in oktober 2018 besproken worden hoe het project verder gezet kan worden om te komen tot een grotere daling van de energiefacturen van de sociale huurders.

Het project **Dampoort Knapt Op** dat onder begeleiding woningen renoveert van personen in een preciaire woonsituatie en hierbij gebruikt maakt van een rollend fonds en subsidieretentie werd verder uitgebreid. In een eerste project werden 10 woningen van noodkopers gerenoveerd in de Dampoortwijk, in een **tweede fase** gevolgd door **9 woningen** waarvan de werken nu bezig zijn. In de wijk het Rabot zullen dezelfde instrumenten ingezet worden voor de renovatie van nogmaals 5 woningen, de wervingscampagne wordt hiervan momenteel opgestart.

Stad en OCMW Gent ontvangen 4,8 miljoen aan Europese projectsubsidies voor het **project ICCARus, waarmee ze 100 huizen in Gent kunnen renoveren**. Het project wil met een totaal projectbudget van 6 miljoen de huisvestingssituatie van personen in een slechte, niet aangepaste huisvestingssituatie verbeteren en experimenteert hierbij met de uitgangspunten en instrumenten van het succesvolle project Dampoort Knapt Op, op grotere schaal. Een breed partnerschap zorgt voor een geïntegreerde aanpak die werkt op de strijd tegen armoede, het versterken van de woonkwaliteit en het stimuleren van buurtcohesie. Het project zal in 2019 van start gaan.

Zie ook 5.5

- *5.3 Tegen eind 2019 verhogen we de gelijke toegang tot de huisvestingsmarkt voor mensen met een beperkt inkomen*

Het '**Gents charter gelijke toegang tot huisvesting**' werd goedgekeurd door het college van burgemeester en schepenen op 23 december 2015. Het charter is een reeks van 10 afspraken waartoe de koepels van de huisvestingssector en de Stad Gent zich verbinden om een meer toegankelijke woninghuurmarkt te creëren.

In 2017 zijn er in het kader van het charter door de verschillende partijen inspanningen gedaan om huurders en verhuurders nog beter te informeren:

- de **Wegwijzer Verhuren is geactualiseerd** rond verplichte affichering huurprijs en over de inlichtingenfiche van Unia en BIV
- op het **Woonevent** in december, was Unia aanwezig met een stand en gaf Unia toelichting over de selectie van kandidaten in de Lezing Wegwijs in het verhuurproces.
- De **standaardaffiche voor affichering huurprijs** werd verspreid op het woonevent en via de woonwinkels.

Op 2 december 2017 organiseerde Dienst Wonen een woonevent, speciaal gericht op eigenaar-bewoners en verhuurders. Iedereen kon op het woonevent terecht op meer dan 30 infostanden van de Stad Gent en haar woonpartners. Zij gaven een antwoord op vragen over subsidies, begeleiding bij het renoveren, ondersteuning voor aanpassingen in een verhuurwoning, inbraakpreventie, brandveiligheid, vergunningen, nieuwe woonvormen, mede-eigendom, studentenhuisvesting, energiezuinig renoveren... Er waren ook tal van verschillende interessante lezingen, o.a. over het Gentse Bouwreglement: wat mag en wat niet, hoe maak ik mijn huis energiezuinig, zorgeloos verhuren, studentenhuisvesting....

De Stad Gent deed ook in 2017 **controles** i.v.m. verplichte affichering huurprijs, meestal na een melding of bij vaststelling ter plaatse in kader van een ambtelijke opdracht. In 2017 waren er bijna de helft minder dossiers nl 54 waarvan 42 beboet. Sinds januari 2018 worden er ook vaststellingen gedaan door de Gemeenschapswacht (naast de vaststellingen door Dienst Toezicht). Eind maart 2018 werd het gebruik van de standaardaffiche Te huur gepromoot in het Stadsmagazine. In april/mei/juni 2018 vond een sensibiliseringsactie plaats in het middenveld. Wat betreft de regio Gent-Eeklo werden er tussen 1/01/2017 en 31/12/2017 17 nieuwe dossiers, **preventie uithuiszetting op de private huurmarkt** opgenomen door het CAW. 11 dossiers werden overgedragen uit 2016.

Dienst Wonen van de Sociale Dienst zet in op **preventie van uithuiszetting bij sociale huurders via huurachterstalbemiddeling**. De Dienst begeleidt sociale huurders om via een afbetalingsplan de huurachterstal weg te werken. Als de huurder de huurachterstal niet binnen de zes maanden kan afbetalen, kan het OCMW de huurschuld ten laste nemen. Dat wordt dan gekoppeld aan een resultaatsverbintenis, waarbij we via de nodige begeleiding een herhaling van huurachterstal en dreigende uithuiszetting voorkomen. Op termijn moet de huurder de ten laste genomen schuld aan het OCMW terugbetalen. In 2017 stuurden de sociale huisvestingsmaatschappijen 1.006 personen met een huurachterstal van 2 maanden én 124 huurders met 3 of meer maanden huurachterstal naar het OCMW door. In 371 gevallen ging het over sociale huurders die al in begeleiding waren bij het OCMW. In de andere gevallen nam Woonbemiddeling van dienst Wonen het initiatief voor de huurachterstalbemiddeling. Van de 62 procent sociale huurders die reageerden op het aanbod huurachterstalbemiddeling kon in 80 procent van de gevallen een oplossing bereikt worden, van 6 procent was het dossier nog in behandeling op 31 december 2017.

OCMW Gent heeft de verschillende knelpunten en opportuniteiten omtrent samenwonen zonder inkomstenverlies in kaart gebracht. Deze nota vormt de basis om knelpunten aan te pakken en te signaleren aan bovenlokale overheden om samenwonen als betaalbare woonvorm mogelijk te maken. In de Taskforce werd een werkgroep rond samenhuizen opgericht die de verdere mogelijkheden bekijkt.

- *5.4 Tegen eind 2019 verhogen we het aanbod aan kwalitatief sociaal wonen in Gent*

Er wordt sterk ingezet op de **groei van het Sociaal Verhuurkantoor Gent**. Via het puntensysteem stromen mensen in heel kwetsbare woonsituaties prioritair in. Na een zeer snelle toename van het patrimonium van het Sociaal Verhuur Kantoor in 2016 heeft SVK Gent ondertussen **232 woningen in verhuur**. Rekening houdende met de verwachte uitstroom, de beschikbare middelen en de moeilijke marktsituatie werd een groeipad vastgelegd voor 2018 en 2019 van netto 15 woningen per jaar tot 261 woningen in 2019.

De **bouwactiviteit van de sociale verhuurders in Gent is de laatste jaren sterk toegenomen** en blijft toenemen in de komende jaren. Gemiddeld worden er **86 bijkomende sociale huurwoningen per jaar opgeleverd** door de sociale huisvestingsmaatschappijen en het Vlaams Woningfonds (2008-2019). Eveneens gemiddeld **renoveren zij structureel 121 woningen per jaar en vervangen er 42 per jaar**. Een sterk toenemende activiteit van renovatie en vervanging leidt weliswaar tot grotere **tijdelijke uitval** voor meerdere jaren wanneer wooncomplexen in handen zijn van aannemers. Eind 2017 betrof dit bijvoorbeeld 740 woningen in zes grote projecten. De impact hiervan is enorm: de netto aangroei met 300 sociale huurwoningen in de afgelopen vijf jaar lijkt zo een verlies van 440 woningen. In de netto-aangroei wordt ook rekening gehouden met de **definitieve uitval** omwille van hedendaagse ruimtelijke en oppervlakenormen. Bij een toenemende renovatie- en sloopactiviteit neemt de definitieve uitval toe, en weegt ze vooral door in enkele grote projecten zoals de Rabotsite en Groene Briel. De gemiddelde jaarlijkse definitieve uitval tussen 2008 en 2019 bedroeg 20 huurwoningen. Maar ook de verhuisbewegingen in functie van de renovatie en vervanging hebben een invloed op deze cijfers, enerzijds om voldoende verhuisbuffer beschikbaar te houden en anderzijds tijdens het leegmaken van woningen en gebouwen met het oog op de uitvoering van de aanbesteding. Structurele leegstand, frictieleegstand en tijdelijke uitval zorgen ervoor dat ca. 13% van het sociale huurpatrimonium niet kan benut worden voor verhuring. Eind 2017 waren dat 1.995 van de 15.277 sociale huurwoningen.

Het project **Flatwachter** in de hoogbouw in Nieuw Gent (woningGent) loopt sinds begin 2016 en tot eind 2019. De flatwachter zorgt voor grotere huurdersbetrokkenheid, sociale controle, betere opvolging gebreken/mankementen/problemen in de gemeenschappelijke delen in en rond complex. In de marge van de Taskforce wonen start Dienst Welzijn en Gelijke Kansen (sociale regisseurs) met een **werkgroep “kwalitatief wonen in sociale hoogbouw en sociale woningconcentraties”**. Doel is om een integrale visie en bijhorende set van preventieve maatregelen uit te werken om kwalitatief wonen in sociale hoogbouw/woningconcentraties mogelijk te maken. Het streefdoel is dat huidige en toekomstige bewoners hun woonomgeving als een aangename leefomgeving zien.

Zie ook 5.6.

- *5.5 Tegen eind 2019 realiseren we een vermindering van discriminatie op de Gentse huisvestingsmarkt*

De Stad Blijft verder inzetten op het meldpunt discriminatie. De Stad Gent is ook nog steeds drijvende kracht achter de praktijktesten op de huisvestingsmarkt. In het najaar 2016 ging de UGent van start met “juridische **praktijktesten**” in opdracht van de Stad Gent. Elke makelaar met een aanbod op private huurmarkt in Gent werd tussen november 2016 en 2017 meermaals getest op **discriminatie van ECM en mensen met een handicap**. 12 van de 86 actieve makelaars bleken te discrimineren op vlak van herkomst en/of handicap. Deze 12 makelaars werden in januari 2018 uitgenodigd door Unia voor een bilateraal gesprek. Alle 86 makelaars werden uitgenodigd op een studiedag op 20 februari 2018 georganiseerd door de Stad en Unia over de antiracisme- en antidiscriminatie-wetgeving. Er waren 13 deelnemers uit de vastgoedsector. De 12 discriminerende makelaars werden opnieuw getest en daaruit bleek dat geen enkel van hen nog een significant patroon van discriminatie vertoont.

- *5.6 Stad en OCMW breiden de mogelijkheden mbt alternatieve woonvormen in Gent uit.*

Stad Gent richtte de **Taskforce Wonen** op waarbij er ingezet wordt op een uitbreiding van opvang, tijdelijke huisvesting en woonoplossingen voor mensen met een beperkt inkomen. Binnen de taskforce worden verschillende tijdelijke pistes uitgewerkt om tijdelijke huisvestingsantwoorden te voorzien. Zo is er een gebouw van de Universiteit Gent toegevoegd aan het project **Instapwonen**, is er een campus van de Hogeschool waarbij kwetsbare vluchtelingen gehuisvest worden en worden een ganze resem andere initiatieven bekeken om verder uit te werken. Er werd ook een actieplan leegstand opgemaakt en een leegstandcoach aangeworven. De coach wordt het aanspreekpunt rond leegstand en zal de verschillende aspecten van het leegstandsbeleid coördineren. Verder gaat in 2018 een pilootproject voor 'time-out' van start – een tijdelijke herstelperiode voor kwetsbare doelgroepen met gezondheidsproblematiek en wordt gewerkt aan de voorbereiding van een experimenteel project rond modulaire units voor tijdelijk wonen.

Het project **Leegstand telt 42 woningen** en CAW is zeer actief rond het verder onderzoeken van panden om in gebruik te nemen en op die manier het leegstandsproject uit te breiden. In juni 2018 staan 99 kandidaten op de wachtlijst voor het gebruiken van een leegstaande sociale woning. Tijdens de periode 15/2/2017 tot 15/2/2018 werden, 173 alleenstaanden/gezinnen aangemeld. De huishoudens die in aanmerking komen moeten in Gent gedomicilieerd zijn, een referentieadres in Gent hebben of Gentse binding aantonen. In 2017 stroomden 29 gezinnen uit. 59% van de uitstromers zijn alleenstaanden, al dan niet met kinderen. Uit de analyse blijkt dat 67 % van de gedomicilieerden, 33 % van de mensen met referentieadres en 45% van de gezinnen met Gentse binding via het project doorstroomden naar een stabiele woonsituatie.

Dienst Wonen heeft **14 transitwoningen**. Een transitwoning is een woonentiteit die een tijdelijke en voorwaardelijke oplossing biedt aan personen die zich in een specifieke problematische woonsituatie bevinden. In de periode 1 januari 2012 tot en met 31 december 2017 maakten reeds 111 gezinnen/alleenstaanden gebruik van deze woningen. De doelgroepen die meest opgevangen wordt zijn gezinnen die een onbewoonbaar verklaarde woning moeten verlaten. In 2017 werden er 324 wooneenheden ongeschikt en 54 wooneenheden onbewoonbaar verklaard op basis van de Vlaamse Wooncode.

CAW beheert **10 doorgangswoningen** met 2 à 3 slaapkamers voor erkende vluchtelingen die de opvang moeten verlaten en dit voor een periode van 4 maand, 1 keer verlengbaar met 2 maanden. 51 gezinnen stroomden in de periode van 20 maanden in. 70 % waren alleenstaande mannen. 27 gezinnen stroomden in vanuit het stedelijk opvanginitiatief. Zij waren afkomstig uit diverse landen. 39 stroomden uit, iedereen vond tijdig een woonoplossing in of buiten Gent. Wel wordt vastgesteld dat erkende vluchtelingen die hun gezin herenigen vaak in veel te kleine woningen wonen en heel moeilijk een voldoende grote en kwalitatieve woning kunnen huren. OCMW Gent heeft, tot slot, **25 noodwoningen** die kunnen ingezet worden bij crisissituaties (brand, ontploffing,...).

In het kader van de Taskforce Wonen is er een werkgroep Samenhuizen opgericht. Dienst Wonen werkte een nieuwe folder uit 'Deel uw huis, deel een thuis' uit. Hierin worden drie nieuwe woonvormen waarbij het delen van een woning centraal staat, toegelicht in al zijn facetten. Het betreft **hospitawonen, zorgwonen en tijdelijk wonen**. Begin januari 2018 waren er in totaal 92 aanvragen voor een vergunning om aan hospitawonen te doen waarvan 69 vergund werden.

Dienst Wonen werkt het **project CODAK** uit: collectief, compact en coöperatief bouwen. Het is de bedoeling om bijkomende bescheiden wooneenheden te creëren: compact gebouwd met collectieve voorzieningen en beheerd vanuit een coöperatie. Het concept van het project is uitgewerkt. De projectontwikkeling wordt gesubsidieerd door de provincie Oost-Vlaanderen en de Stad Gent. Voldoende middelen vinden om het project uit te voeren is nog nodig en lopende.

Een project **groepswonen voor senioren** is in volle ontwikkeling. In december 2017 werd de definitieve bewonersgroep vastgelegd. Momenteel is men gestart met de bouwwerken en worden de nodige overeenkomsten i.v.m. huur opgemaakt. In het najaar van 2019 zullen de eerste bewoners hun intrek nemen in de aangepaste flats, met gemeenschappelijke ruimtes zoals een keuken, leef- en logeerruimte, fietsenberging en tuin. Een aantal flats worden voorbehouden voor mensen met een laag inkomen die kunnen genieten van de premie voor assistentiewoningen.

Levensdomein: Werk

- *6.1. Tegen 2019 creëren we meer toegankelijke jobs en zorgen we ervoor dat deze jobs behouden kunnen worden.*

In Gent kwamen er in 2012-2016 **ruim 16.000 jobs bij** berekende het Steunpunt Werk van de Vlaamse Overheid.

De **'Gent, Stad In Werking' Actiegroep 'Digitale dienstverlening en bemiddeling. Toegankelijk voor iedereen'** heeft in de periode december 2017 tot mei 2018 de bestaande digitale drempels in dienstverlening en bemiddeling geanalyseerd. Op basis hiervan formuleerde de actiegroep een **visietekst en aanbevelingen naar VDAB, werkgevers en intermediairen**. De specifieke drempels rond inschrijven als werkzoekenden en werken met Mijn Loopbaan werden aan VDAB doorgegeven die deze meeneemt naar hun bestuur. De actiegroep werkte concrete ideeën voor acties uit op drie fronten:

- een **passend en gratis vormingsaanbod** op maat van de doelgroep **digitaal laagvaardige werkzoekenden**. Er is hierbij specifieke aandacht voor personen met (zeer)beperkte kennis van het Nederlands en zowel de vorm (korte, thematische workshops) als de mogelijkheden om een buurt/wijkgericht aanbod te organiseren worden verder onderzocht.
- een **vormingsaanbod** voor (traject-, arbeids-, en andere) **begeleiders en bemiddelaars**. Specifieke aandacht gaat naar digitaal versterken van begeleiders zodat zij beter in staat zijn hun klanten te begeleiden, maar ook naar hoe men 'digitaal empoweren' kan opnemen in een begeleidingstraject.
- **inzetten van ICT stewards** op plaatsen waar werkzoekende klanten komen (werkpunten, begeleidingsorganisaties, OCMW, interimkantoren,...). Deze ICT steward kan door de klant (gratis) geraadpleegd worden voor digitale ondersteuning bij werkgerelateerde vragen (bv. emailadres aanmaken, inschrijving MLP, inschrijven sollicitantenbestand, uploaden document, Cv aanmaken op PC, online solliciteren, vacature opzoeken, ...) of vragen m.b.t. 'randvoorwaarden voor werk' (bv. opzoeken informatie De Lijn, inschrijven Digitaal loket Kinderopvang, ...)

Deze acties worden in het najaar van 2018 verder geconcretiseerd. VDAB zet alvast in op aanbod van basisvormingen 'Mijn loopbaan' voor laag digitaal vaardige werkzoekenden.

De aandachtspunten en drempels voor mensen in armoede die zichtbaar werden in de diverse tewerkstellingsprojecten worden meegenomen in de voorbereiding van de nieuwe convenant tussen Stad Gent, OCMW Gent en VDAB.

- *6.2. Tegen 2019 optimaliseren we de trajectbegeleiding van mensen in armoede.*

Omdat de diensten richting werk voor veel werkzoekenden in maatschappelijk kwetsbare posities te hoogdrempelig zijn, bieden Stad en VDAB in **4 wijkgerichte Werkpunten** informatie, advies en laagdrempelige hulp bij het zoeken naar werk. Deze Werkpunten zijn een voorportaal naar de Werkwinkel van VDAB. Op jaarbasis maken een **700-tal Gentenaars** uit de wijken Rabot, Dampoort, Ledeberg en Nieuw-Gent gebruik van deze diensten. Gezien de toenemende digitalisering (om je in te schrijven bij VDAB, je dossier te beheren, vacatures te zoeken, toegang te krijgen tot uitzendkantoren,...) nemen de ondersteuningsvragen - door gebrek aan digitale vaardigheden of aan de nodige tools - in deze punten toe (zie ook hierboven).

De Stad financierde samen met het ESF-agentschap 2 nieuwe projecten om een aanpak en aanbod op maat voor kwetsbare werkzoekenden uit te bouwen. In het project **IN-Groei** bieden OCMW, Weerwerk en Compaan samen aan 145 werkzoekenden een voortraject naar werk, opleiding of naar een tijdelijk werkervaringsprogramma. Het project **Werkpalet**, een samenwerking tussen JES, Jong, Compaan en De Stap, werkt vindplaatsgericht en aanklampend naar 189 jongeren die niet via de klassieke wegen bereikt worden. Beide projecten, initieel goedgekeurd van september 2017 tot eind 2018, kregen een jaar verlenging.

Een breed partnerschap voert het project **A-TIEM** (Arbeidsteam Intra-Europese migranten) onder coördinatie van 'Gent, Stad in werking' uit. 190 werkzoekenden, vooral Bulgaren en Slowaken waaronder een groot deel Roma, werden begeleid richting werk. 275 personen uit de doelgroep werden bereikt tussen 1/9/15 – 31/12/2017. Voor 66,2% (183 deelnemers) werd een positief opleidings- of tewerkstellingsresultaat bereikt. Eind 2017 diende de Stad een nieuw projectdossier in. Dit dossier kreeg goedkeuring van het ESF-agentschap waardoor **ook in de periode 2018-2019 een 190-tal personen zullen worden begeleid**. Flankerend aan dit ESF-project ging VDAB akkoord met de verlening van de inzet van een Bulgaarse en een Slowaakse ankerfiguur. Zij treden op als intercultureel bemiddelaar en hebben een ondersteunende rol naar VDAB-consulenten bij het werken met intra-Europese migranten.

In 2017 begeleidde de **OCMW Gent 3.147 mensen in een activeringstraject**. De dienst Activering heeft als doel het bereiken van de hoogst haalbare trap op de activeringsladder voor zijn cliënten, door middel van een aangepast traject en met oog voor duurzaam verworven attitudes en competenties. De dienst zet in op maatwerk: geen passe-partout-oplossingen maar op zoek gaan naar sterktes, interesses, talenten en leerpunten bij de werkzoekende. Aansluiten bij de leefwereld en vandaaruit een traject uitstippelen dat realistische perspectieven biedt. Een integrale benadering over alle levensdomeinen heen en niet enkel gefocust op werk. Het opbouwen van een vertrouwensrelatie is daarbij essentieel omwille van de verhoogde kwetsbaarheid van wie in armoede leeft.

Van de 5.211 leeflooncliënten die we telden in december 2017, bevindt 20% zich vier maand later op de trap van arbeidsactivering en 11% op de trap sociale activering. Het aantal studenten schommelt rond de 15% en ongeveer 10% van de cliënten wordt geactiveerd via een externe partner zoals de VDAB. 21% van de cliënten volgt een taalactiveringstraject. Tot slot is er een groep cliënten die (nog) niet geactiveerd kan worden (14%) en nieuwe aanvragen die nog in onderzoek zijn (9%).

In de tweede jaarhelft van 2017 ging OCMW Gent van start met **oriënterende stages** voor mensen in armoede die niet meteen kunnen instappen in een tewerkstellingsmaatregel. Ondertussen wordt dit meer en meer gebruikt door de trajectbegeleiders met de bedoeling competenties en vaardigheden scherper in beeld te krijgen alvorens de stap te zetten naar tijdelijke werkervaring (art60). In de eerste jaarhelft van 2018 gingen al 43 mensen van start met deze stage. In de zomer van 2018 waren 356 personen aan de slag in art. 60.

De leerwerkplekken van het Dienstenbedrijf legden **contact met diverse werkgevers** om hun trajecten beter bekend te maken en doorstroom te stimuleren. Zo was er 'Recept naar werk': 12 bedrijven deelden hun kennis met de medewerkers en er kwam een opleidingsprogramma in samenwerking met **Sodexo** voor zowel medewerkers van Sodexo als IKook. Daarnaast was er in 2017 ook een unieke samenwerking met twee reguliere cateringbedrijven (Uitzendgastronomie en Sodexo) en de catering van IKook. Medewerkers van de bedrijven, doelgroepwerknemers en vaktechnisch instructeurs organiseerden samen 2 recepties: een groot evenement in de Gentse Handelsbeurs en de opening van het Zuiderlicht in Mariakerke.

In 2017-2018 werden er **voor alle logistieke werkvloeren** van de Leerwerkplekken **bedrijfsbezoeken** in de Gentse regio georganiseerd. We gingen in gesprek met de werkgevers, peilend naar de verwachtingen die zij stellen voor hun toekomstige werknemers, en tegelijkertijd deden we onderzoek naar hoe zij hun dienstverlening operationeel opzetten. Op die manier trachten we binnen de eigen werkvloeren de werkervaringscontext zo nauw mogelijk te doen aansluiten bij de reguliere arbeidsmarkt. We gingen onder andere langs bij Weba, ISPC, Schollaert, Fiers, Delobel, LeCot, DSV-manpower, wasserijen en strijkshops (o.a. Partena), Katoennatie,... verder zaten we samen met het Sectorfonds voor Transport en Logistiek tijdens hun jaarlijkse sectordag. Met Constructiv, de belangenbehartiger van de bouwsector, wordt maandelijks samengezeten om de tendensen binnen openstaande vacatures en werkzoekenden in de bouwsector op de voet te volgen. Met Colruyt worden verkennende gesprekken gevoerd de HR verantwoordelijken om doelgroepmedewerkers uit het project Foodsavers en instructeurs stage te laten lopen bij Colruyt om hun kansen op een job bij Colruyt of andere retailspelers te vergroten.

Sinds 1 januari 2018 is **PWA vervangen door Wijk-werken**. Met Wijk-werken voeren werkzoekenden klussen uit bij mensen thuis, in verenigingen/vzw's, scholen, gemeenten, OCMW of in de land- en tuinbouw. Het doel is werkzoekenden werkervaring te laten opdoen, zodat ze een stap vooruit zetten in hun zoektocht naar een duurzame job. Ondertussen gingen **275 werkzoekenden aan de slag in het wijk-werken**. 81% van hen was langdurig werkzoekend (meer dan 2 jaar). 51 % was zelfs langer dan 5 jaar werkzoekend. In het voorjaar van 2018 werd een kadertekst voor het wijk-werken in Gent opgemaakt met een aantal kwalitatieve principes, die bij de verdere uitrol richtinggevend zullen zijn. De nadruk ligt op de wijk-werkers zelf: hen versterken om stappen te zetten naar werk. Ook gaat de Stad extra inspanningen leveren om verenigingen en vzw's aan te moedigen om een beroep te doen op wijk-werken. Want daar is vaak een goede omkadering aanwezig, en kan een gediversifieerd takenpakket worden aangeboden, met groeikansen in functie van verdere stappen richting werk.

Het **Loopbaancentrum Sociale Economie**, een partnerschap tussen Ateljee vzw, Weerwerk vzw, Compaan vzw, Ryhove vzw, OCMW Gent en Stad Gent, zet in op het versterken van de loopbanen van werknemers in de sociale economie. In de periode zomer 2017-zomer 2018 realiseerde het Loopbaancentrum een jobbeurs voor potentiële werknemers voor beschutte en sociale werkplaatsen. De jobbeurs werd georganiseerd i.s.m. de Gentse beschutte en sociale werkplaatsen en met VDAB. 102 bezoekers kwamen langs. De doorstroombegeleiders van het Loopbaancentrum begeleidde in deze opstartfase een 12-tal doorstroomtrajecten voor verschillende sociale economie-organisaties in Gent. De doorstroomtrajecten zetten in op de overgang van de sociale naar de reguliere economie. Vanaf 2019 wordt doorstroom een wettelijke verplichting voor de Maatwerkbedrijven en verwachten we een stijging van doorstroomkandidaten in 2019. Een doorstroomtraject biedt geen garantie op een job in de reguliere economie, maar d.m.v. ondersteuning bij het solliciteren en een stage willen we de kansen voor de deelnemers zo groot mogelijk maken.

Levensdomein: Leren

- *7.1. Tegen 2019 zijn mensen in armoede beter bekend met het aanbod om (als volwassene) bij te leren en worden ze op maat toegeleid.*

Op de Cel Armoedebestrijding Plus kwam **De Stap** langs om zijn werking toe te lichten aan de diverse armoedeverenigingen. Ook werd ervaringen en expertise over bestaande samenwerkingen met actoren uit volwasseneducatie gedeeld tussen de organisaties. De brochures van de Stap werden bekendgemaakt bij de maatschappelijk werkers van de Sociale Dienst. In het najaar willen we verder inzetten op het **bekendmaken van de mogelijkheden van volwasseneducatie** en de rol die de maatschappelijk werker kan spelen in het vormingstraject. Ook In-Gent doet extra inspanningen om het aanbod van volwasseneducatie meer bekend te maken in hun inburgeringstrajecten.

- *7.2. Tegen 2019 realiseren de partners in volwasseneducatie advies en begeleiding op maat waardoor mensen met een verhoogd armoederisico hun leertraject succesvol afronden.*

Binnen de werkgroep levenslang leren werd, onder leiding van Onderwijs Centrum Gent, een eerste brainstorm gehouden over de mogelijkheden voor **extra vorming over de leefwereld van mensen in armoede en de drempels die zij ervaren in volwasseneducatie**. In het najaar van 2018 worden verder gesprekken gevoerd om een aanbod op maat klaar te stomen voor het voorjaar van 2019. Aan de hand van deze gesprekken willen we ook bekijken hoe we de actoren van volwasseneducatie best een contactpersoon bezorgen voor al hun vragen, net als in het lager en secundair onderwijs gebeurt.

Sociale gidsen worden actief ingezet om mee te gaan met cliënten om zich in te schrijven bij de opleidingsverstrekker, het aanbod volwasseneducatie te bekijken bv. door mee te gaan naar de Stap,...

Via de **groepswerking Werk en Woord** zorgt OCMW Gent dat arbeidszorgmedewerkers extra ondersteuning en oefenkansen krijgen bij taal en geletterdheid. De groepswerking bereikte 30 deelnemers die gedurende 2x 4 maanden wekelijks bijeenkomsten werken rond gemeenschappelijke thema's zoals communicatie, taal, rekenen, digitale geletterdheid, samenwerken,..... De link met het dagelijkse leven en de werkvloer worden hierbij gebruikt.

Levensdomein: Vrije tijd

- *8.1. Tegen eind 2017 verdubbelt de participatie aan vrije tijd van mensen in armoede via de UiTPAS.*

De Stad wil mensen meer goesting geven om meer te doen met hun vrije tijd. Iedereen die dat wil, kan met de **UiTPAS** punten sparen bij vrijetijdsactiviteiten en die punten dan omruilen voor voordelen en fijne extraatjes. Mensen met een laag inkomen (die verhoogde tegemoetkoming hebben, in schuldbemiddeling, budgetbeheer, budgetbegeleiding zijn of leefloon ontvangen), kunnen er extra kortingen mee krijgen en betalen 1 EUR voor de aankoop van een UiTPAS.

Sinds de start van de UiTPAS kochten **10.590 personen een UiTPAS aan 5 EUR en 21.221 personen een UiTPAS aan kansentarief**. We merken elk jaar een stijging. De verhouding tussen Mensen in Armoede en Niet mensen in Armoede blijft gelijk (67% - 33%). Er waren in 2017 11.013 nieuwe geregistreerde pashouders, waarvan 7349 MIA en 3667 niet MIA.

Sinds de start van de UiTPAS merken we een stijging in de opname van het kansentarief. **In 2017 werden 43.511 kansentarieven opgenomen door 8.538 pashouders met kansenstatuut**. Dit tegenover 13.064 kansentarieven opgenomen door 4.143 pashouders met kansenstatuut in 2016. De verdubbeling van pashouders met kansentarief is een feit. Maar natuurlijk beschikt niet iedereen over een eigen UiTPAS. Naast de individuele UiTPAS'en voorziet Stad Gent voor sociale organisaties ook organisatie- en groeps-UiTPAS'en. Op die manier kunnen mensen die dreigen uit de boot te vallen door het niet hebben van een UiTPAS toch dit sociale voordeel opnemen. In 2017 werden 424 nieuwe organisatiepassen aangemaakt (op een totaal van ondertussen 1438 actieve organisatiepassen). In 2017 zijn eveneens 244 groepspassen toegekend.

Verder werd een voorstel uitgewerkt om UiTPASgebruikers ook te ondersteunen bij de aankoop van hun materiaal. We gingen hiervoor in gesprek met verschillende partners waaronder de kringwinkel en onderzochten of we voor vrije tijdsmateriaal een model konden opzetten waarbij we vrije tijdsmateriaal zouden ophalen of misschien zelfs opkopen om via verschillende kanalen bij mensen in armoede te brengen. Uiteindelijk werd beslist hier geen gevolg aan te geven.

In 2017 kregen 1556 huishoudens in begeleiding bij de Sociale Dienst een **financiële ondersteuning binnen PASOA** (Fonds participatie en sociale activering). De meest populaire zaken waren internet en basissoftware, lidgelden van sportverenigingen en benodigd materiaal.

Het gebruik van de UiTPAS in de **sociale restaurants** is ondertussen helemaal uitgerold. Er werden 13.160 maaltijden aan het laagste tarief (barema leefloon) en 55.348 maaltijden aan kansentarief (verhoogde tegemoetkoming) verkocht in 2017. Verder werd ook vastgelegd dat organisatie en groepspassen kunnen gebruikt worden in de sociale restaurants (enkel voor de toekenning van tarief 5,5). Begin 2018 werd na evaluatie van het systeem om een prijsdaling door te voeren. **Het goedkoopste tarief werd 3 euro** (ipv 3.5 euro). Op woensdag kunnen mensen met kansentarief terecht aan een maaltijd voor 2.5 euro.

De UiTPAS is ondertussen te koop aan alle GentinfoPunten in de Welzijnsbureaus.

- *8.2 Tegen eind 2017 participeren meer mensen in armoede aan het verenigingsleven. Stad Gent en OCMW Gent stellen minimaal 1 actie op rond het uitwerken van een methodiek om de participatie aan het verenigingsleven voor mensen in armoede te verhogen.*

De jeugddienst ging in het voorjaar van 2018 aan de slag met de Gelijke Kansen Methodiek. Dit zal resulteren in een actieplan in het najaar van 2018.

Deelname aan sportclubs en sportverenigingen werd toegankelijker gemaakt door een uitbreiding van het reglement voor UiTPAS aanbieders. Op die manier worden kleine (sport) verenigingen financieel ondersteund als ze een bepaald aandeel mensen met een UiTPAS aan kansentarieef binnen hun totale ledenbestand hebben. Het aantal sportaanbieders bij de UiTPAS werd het voorbije jaar serieus uitgebreid. Hetzelfde reglement is eveneens geldig voor jeugdverenigingen, ook wordt gekeken om een inhaalbeweging te maken.

- *8.3 Tegen eind 2017 hebben mensen in armoede en andere Gentenaren meer mogelijkheden om elkaar te ontmoeten.*

Dienst **Ontmoeten en Verbinden** startte in 2016 met een grote interne oefening en beschikt nu over een interne leidraad op vlak van toegankelijk van activiteiten en aanbod. Eén van de facetten daarbij is **zoveel mogelijk gratis activiteiten en de prijssetting van dranken**. Door steeds meer **gedeelde huisvesting in de gebouwen** met partners als Hand in Hand/Poco Loco (Buurtcentrum Rooigem), sociale kruidenier/telekleding (Buurtcentrum Rabot), SIVI in Buurtcentrum Dampoort (oktober 2018), Warme Winter (nov. 2018) in Buurtcentrum Dampoort... wordt de **drempel voor deze kwetsbare doelgroep ook lager**. Verder wordt er vaak gewerkt via gratis of goedkope & gezonde voeding (vb. buurtkeukens, buurtmaaltijden, buurt evenementen) en activiteiten ikv deeleconomie, vb. de organisatie van repair cafés, het faciliteren van Let's save food, de samenwerking in de Muide 'Muide Solidair'.

Het **Multihuis in Nieuw Gent (bij Pino)** werd vorig jaar reeds opgestart. Dit project dat kadert binnen de stedelijke vernieuwing voor de wijk Nieuw Gent zal in de toekomst nog meer qua aanbod afgestemd worden op de werking van andere buurtpartners (zoals bijvoorbeeld buurtwerk).

Vanuit **de lokale dienstencentra** werd in 2017 sterk ingezet op het **beter bereiken van kwetsbare senioren**. Dit door de invoering van het nieuwe organisatiemodel waarbij we (binnen de bestaande middelen) elk lokaal dienstencentrum hebben voorzien van een buurtzorger. Deze buurtzorger heeft de opdracht om in de regio van het lokale dienstencentra systematisch op zoek te gaan naar kwetsbare senioren. Op deze manier wachten we niet tot mensen met een hulpvraag naar ons komen maar gaan we zelf op zoek. Met en voor deze mensen wordt op zoek gegaan naar de meest gepaste en gewenste oplossing. Eén van de mogelijkheden is hen toeleiden naar een activiteit van het lokale dienstencentrum, naar professionele zorg of naar een zorgzame buur die op een aantal vlakken ondersteuning biedt. Er werden in 2017 **2189 huisbezoeken** afgelegd, die resulteerden in 505 burenzorgvragen en 580 professionele vragen. 238 keer werd een match gemaakt met andere burens om te ondersteunen bij deze zorg.

De financiële toegankelijkheid van de lokale dienstencentra is er sinds 2015, met de introductie van de UiTPAS en het kansentarieef, enorm op vooruit gegaan. 28 % van de verkoop van activiteiten in 2017 gebeurt ondertussen aan kansentarieef.

In 2017 hebben de Sociale Dienst en Ouderenzorg een proefproject opgestart om bij senioren die cliënt zijn bij de Sociale Dienst na te gaan of ze gebaat zouden zijn bij het aanbod van de lokale dienstencentra. Op deze manier werden ook de zorg-en welzijnskansen van gekende oudere cliënten gemaximaliseerd. Deze samenwerking werd positief geëvalueerd en zal worden verdergezet. Daarnaast zijn we in 2017 ook gestart met het aanbieden van maaltijden aan 3.5 € in onze lokale dienstencentra voor wie hier recht op heeft, maar om specifieke redenen (bv. gezondheidsproblemen of beperkte mobiliteit) niet terecht kan in de sociale restaurants.

- *8.4 Tegen eind 2017 werkt OCMW Gent één voorstel uit om kwetsbare vrijwilligers aansluiting te laten vinden bij het regulier vrijwilligerswerk.*

In 2017 kregen de servicemedewerkers (onderhoud) van de lokale dienstencentra, in samenwerking met de collega's arbeidszorg bij Dienst Werk een vorming aangeboden rond omgaan met **kwetsbare vrijwilligers** (vaak gelinkt aan een armoedesituatie).

Het Vrijwilligerspunt van Stad Gent maakte voor Groep Gent een visietekst over 'intern' vrijwilligerswerk. Hierbij is specifieke aandacht voor maatschappelijk kwetsbare groepen, waarbij vrijwilligerswerk gezien wordt als een versterkende tool.

Het Vrijwilligerspunt van Stad Gent werkte een eerste aanbod uit voor vrijwilligers die omgaan met kwetsbare burgers in de wijk Nieuw Gent onder de titel "Grenzen trekken met de deur open. Een coachingstraject voor vrijwilligers in Nieuw Gent en hun begeleiders". De vorming werd gegeven door Kwadraet en is positief geëvalueerd. In 2018 komt er een vervolg op deze opleiding in andere Gentse wijken.

Levensdomein: Fysieke en geestelijke gezondheid

- *9.1 Tegen 2019 verhogen we de kennis over en het gebruik van het aanbod van gezondheidszorg bij mensen in armoede (in minimaal 1 wijk).*

Stad, OCMW en een aantal partners werkten het voorbije jaar intensief samen ivf een toegankelijke gezondheidszorg onder meer door in te zetten op een betere kennis van de mogelijkheden en een laagdrempelige toeleiding.

Zo werd tussen oktober 2017 en april 2018 i.s.m. Groep Intro, een opleidings- en coachingstraject georganiseerd voor een 12-tal **sleutelfiguren** binnen etnisch-culturele gemeenschappen. Deze personen zijn binnen hun gemeenschap een belangrijk 'natuurlijk' aanspreekpunt en vertrouwenspersoon en op die manier ook een sociaal vangnet en richtingwijzer. Zij ondersteunen, begeleiden en verwijzen vele kwetsbare mensen uit hun gemeenschap. In de sessies stonden **kennisoverdracht en vaardigheidstraining** centraal.

Onder meer kennis van de sociale kaart, positieve gespreksvoering, zelfzorg, afstand-nabijheid, en het herkennen van signalen kwamen aan bod. Het coachingstraject werd door de deelnemers uitermate positief geëvalueerd. Voor de bestaande groep worden nog terugkomdagen ingepland en de Stad Gent start in het najaar van 2018 opnieuw een coachingstraject op met nieuwe kandidaten.

Het werken via sleutelfiguren die vanuit hun brugfunctie en vertrouwensband de meest kwetsbare Gentenaars kunnen ondersteunen en wegwijzen is ook het centrale thema in het pilootproject met **Community Health Workers**. Stad en OCMW brachten eind '17/begin '18 tal van partners uit het gezondheids- en welzijnslandschap samen om de noden en verwachtingen mbt de ondersteuning van de verschillende doelgroepen in Gent duidelijker te krijgen. Het aantal geïnteresseerde partners om op verschillende manieren samen te werken in deze testfase is heel groot. In het najaar 2018 worden de verdere voorbereidingen getroffen om het pilootproject op te starten, onder meer door de selectie van de community health workers en een **deeltijdse coördinator bij de Sociale Dienst** en het uitwerken van de wetenschappelijke opvolging door UGent.

Ook voor de preventieve invloed van **beweging** bij kwetsbare groepen was het voorbije jaar extra aandacht. Hiervoor zetten we sedert oktober 2017 onder meer in op het Vlaamse project '**Bewegen Op Verwijzing**' (BOV). In dit project kan de huisarts patiënten met verhoogd gezondheidsrisico doorverwijzen naar een professionele 'Bewegen op Verwijzing'-coach die de deelnemers helpen gezond te bewegen door samen een beweegplan op maat op te stellen. In Gent zijn momenteel vijf coaches aan de slag in de verschillende wijken vanuit goed gekende toegankelijke plaatsen zoals een buurtcentrum, huisartsenwachtpost, lokaal dienstencentrum of een sporthal. Stad Gent zorgt voor een volledige terugbetaling van de consultaties bij de beweegcoaches voor iedereen die recht heeft op verhoogde tegemoetkoming en/of die in schuldbemiddeling is. In Gent heeft 65% van de BOV-deelnemers een VT-status. De 10 BOV-coaches uit de zorgregio Gent (groter dan stad Gent) hebben in de eerste zes maanden van hun aanstelling gemiddeld 16 deelnemers gecoacht. Zij schatten in dat ongeveer 60% van de BOV-deelnemers duurzaam en zelfstandig aan het bewegen zal zijn na afloop van de coachingsgesprekken (= 7u in totaal). Naar de toekomst toe willen de BOV-coaches ook inzetten op groepscoaching om zo eventuele drempels bij de deelnemers nog verder te verkleinen. In het najaar 2018 wordt verder ingezet op de bekendmaking van het project, het verlagen van de administratieve besommingen voor bijvoorbeeld de huisartsen en het verlagen van de drempels voor de BOV-deelnemers.

Het thema **mondzorg** bleef hoog op de agenda staan, onder meer door het Project '**Mondzorg op school**'. Vanuit een analyse van alle bestaande methodieken om rond mondzorg en tanden poetsen te werken, werden 12 methodieken geselecteerd. Ondertussen toonden 14 basisscholen en 1 MPI uit Gent interesse om met deze methodieken aan de slag te gaan in hun school. De studenten van de 1ste bachelor Mondzorg werden in groepen verdeeld om in elk van de 15 scholen een aantal methodieken te gaan voorstellen aan het 5de en/of 6de jaar. Het bereik hiervan was ongeveer 450 leerlingen van de derde graad. Deze leerlingen werkten elk samen met de 2de bachelors wederom rond 1 methodiek om deze op het einde zelf te gaan voorstellen in de 1ste graad van hun school. De 450 leerlingen gingen dus naar hun jongere schoolgenoten en gaven 'les' aan hen, zo'n 610 leerlingen. Op het einde van de zomer van 2018 wordt het project uitgebreid geëvalueerd, om te kijken of we het volgend jaar opnieuw laten doorgaan. Er waren zeker goede voorbeelden maar ook een aantal werkpunten.

Ook op het thema **voeding** werd verder gewerkt. In 2017 werden onder de noemer STOEMP en in het kader van **Gent en Garde**, de duurzame voedselstrategie van de Stad, de krachten van tal van organisaties en stadsdiensten gebundeld om samen in te zetten op een strategie voor gezonde, duurzame en vooral ook toegankelijke voeding. Ondertussen groeide STOEMP uit tot een intersectorale samenwerking met onder meer de Dienst Welzijn en Gelijke Kansen, de Dienst Klimaat en Milieu, het Onderwijscentrum Gent, de Gentse wijkgezondheidscentra, Logo Gezond+ vzw, OCMW Gent, Bond Moyson, CM Midden Vlaanderen, EVA vzw, Soepcafé Dampkring en het netwerk van sociale restaurants Gent. In 2017 werd een sterke visie uitgewerkt die onmiddellijk in de praktijk werd omgezet door een jaaractieplan met tal van acties zoals een inspiratiedag voor partners in april 2018, kookworkshops voor ouders van jonge kinderen gekoppeld aan opvoedingsondersteuning (Ratatouille), bewustwordingacties en een publieke kick off via het Stoempfeest bij Uco été in de Bloemekenswijk (juni '18)

Eind 2018 wordt verder gewerkt aan de doelstelling, onder meer door de concrete uitwerking van een pilootproject met 'Community Health Workers' en **extra aandacht voor toeleiding van uit de Sociale Dienst naar een vaste huisarts en het GMD.**

Kinderarmoede

Kinderen en hun gezin in armoede krijgen meer kansen en ondersteuning om de armoedespiraal te doorbreken

RECHT 1. RECHT OP BASISZORG EN HULPVERLENING

- *10.1.1 Tegen 2019 maken meer kwetsbare gezinnen gebruik van de kinderopvang, geestelijke en fysieke gezondheidszorg.*

Stad en OCMW streven ernaar om zoveel mogelijk mensen in armoede het **minimumtarief en/of een vermindering tarief kinderopvang** toe te kennen. In 2017 werd het minimumtarief 276 keer toegekend. De inspanningen om beter en meer te informeren en door te verwijzen ifv het verminderd tarief lonen; in 2016 werd dit tarief 154 keer toegekend. We kennen dus een stijging van bijna 80%. Echter, we moeten blijvend samenwerken met de dienst kinderopvang om zoveel mogelijk mensen met betalingsmoeilijkheden te ondersteunen.

Sinds 2010 hebben de Sociale Dienst en Stad Gent een samenwerkingsovereenkomst die een aantal **opvangplaatsen voorbehoudt specifiek voor kinderen van OCMW-cliënten in een activeringstraject**. Deze samenwerking ontstond omdat het gebrek aan kinderopvang één van de voornaamste redenen was waarom een aantal OCMW-cliënten niet vooruit raakte in zijn of haar activeringstraject. Door momenteel 20 voltijdse plaatsen continu beschikbaar te houden op korte termijn, helpt de dienst Kinderopvang (DIKO) dit probleem mee oplossen. In 2017 werd de doelgroep uitgebreid: voortaan komen voor de invulling van deze 20 plaatsen ook kinderen in aanmerking waar dit omwille van gezins-/sociale/pedagogische redenen wenselijk is. In 2017 vingen de stedelijke kinderdagverblijven in totaal 28 kinderen van cliënten op via de gereserveerde plaatsen. Dat is een stijging met 4 kinderen ten opzichte van 2016 (24 kinderen). 28 ouders konden hierdoor hun activeringstraject uitvoeren. Twaalf van deze kinderen startten al in een kinderdagverblijf in 2016. In 2017 vingen de stedelijke kinderdagverblijven dus 16 nieuwe kinderen op. De gemiddelde maandelijkse bezetting was 15,25 kinderen. Het totaal aantal opvangdagen bedraagt 2.340 dagen, tegenover 2.063 dagen in 2016.

Dienst Kinderopvang startte in 2017-2018 het **Interreg 2 Zeeën-project PACE** op in Gent, een samenwerking tussen 3 inloopteams, 3 stedelijke kinderdagverblijven en de VDAB in de wijken Brugse Poort, Ledeberg en Sluizeken-Tolhuis-Ham. De focus ligt op testmodellen van kinderopvang om de toegankelijkheid te bevorderen voor kwetsbare gezinnen en het verbeteren van routes naar werk vanuit kinderopvang. Een eerste actie hiervoor werd het ontwikkelen van een **mobiele POP-UP kinderopvang** die ingezet wordt op bijvoorbeeld de jobbeurs Future Fest van VDAB. De mobiele kinderopvang werd reeds 5 keer ingezet. Een tweede actie is het ontwikkelen van een **traject waarin ouders vanuit de kinderopvang ondersteund worden in de zoektocht naar werk**, i.s.m. vzw De Sloep, Inloopteam Kind & Preventie Brugse Poort en Reddie Teddy en VDAB. Voor dit traject worden 9 plaatsen voorbehouden om een toegankelijke opstart mogelijk te maken. Een derde actie is het mogelijk maken van **kortopvang**. Ouders krijgen in de 3 deelnemende stedelijke kinderdagverblijven de kans om op zeer korte termijn gebruik te maken van kinderopvang voor een kort periode, zonder administratieve of financiële drempel. Van deze kortopvang werd in 2018 5 keer gebruik gemaakt.

Twee stedelijke kinderdagverblijven (KDV De Palmboom & KDV 't Kriebelhuis), kinderdagverblijf Villa boemptat, 3 onthaalouders verbonden aan Solidariteit van het Gezin en Inloopteam Kind & Preventie Brugse Poort werken samen in de wijk Brugse Poort rond het **KOALA-project** (Kind- en OuderActiviteiten voor Lokale Armoedebestrijding). Deze samenwerking biedt de kans om de komende jaren een **ondersteunend aanbod op maat van kwetsbare gezinnen** in de Brugse Poort aan te bieden, waarin kind - en ouderactiviteiten en kinderopvang hand in hand gaan.

Dienst Kinderopvang startte het traject '**Routes naar werk(en) in de kinderopvang**' (Project Kinderdarmoedefonds i.s.m. KBS) op. Kwetsbare gezinnen die gebruik maken van kinderopvang in de stedelijke kinderdagverblijven krijgen de kans om in te stappen in een traject op maat om via een erkende opleiding door te stormen naar reguliere tewerkstelling bij de Dienst Kinderopvang of breder in de sector. Ondertussen zijn er 6 ouders opgestart binnen dit traject.

Het voorbije jaar werd veel gerealiseerd m.b.t. **de toegankelijkheid en verhoogde opname binnen de geestelijke gezondheidszorg**. Heel wat kinderen en jongeren zijn op zoek naar snelle en kortdurende psychosociale begeleiding op de eerste lijn zonder lange wachttijden. Wanneer na de vraagverheldering een psychosociale begeleiding nodig blijkt, dan is er te weinig aanbod voor jongeren in Gent. We zien wel een stijging in het aantal jongeren/kinderen geholpen door diverse diensten. Tejo Gent bereikte in 2017 256 jongeren (176 meisjes, 58 ECM). Dit is een opnieuw een stijging m.b.t. de voorbije jaren (2016: 201). De Psychologische Dienst van het OCMW Gent begeleidde in 2017 330 dossiers van kinderen en jongeren actief op. Dit is een stijging van 25% m.b.t. 2016 waar 263 kinderen en jongeren begeleiding kregen. Kinderen en jongeren tot en met 25 jaar maakten 23 procent uit van het totaal aantal begeleide cliënten.

In Gent werd het **actieplan 'warme stad'** verder uitgewerkt en ging met de steun van onder meer het rode neuzenfonds het overkop huis open. Met de verschillende partners werd er een concept ontwikkeld waarbij intersectoraal samenwerken de centrale positie in neemt. Medewerkers uit diverse diensten bieden samen een nieuwe vorm van gemeenschappelijk onthaal aan voor de jongeren die **OverKop Gent** bezoeken. De medewerkers van het team blijven tewerkgesteld binnen hun dienst en werken een aantal uren in de week in OverKop Gent, vanuit de eigen middelen. Zo blijven zij voeling houden met hun eigen dienst, kunnen zij de link leggen met hun bestaande werking en de expertise binnenbrengen in OverKop Gent. In OverKop zelf vormen zij een team dat samen op een laagdrempelige manier jongeren ontvangt en vanuit een warme houding naar jongeren kan luisteren als ze dat nodig hebben. Op 7 februari was er openingsfeest van de locatie en op 8 februari is de werking van start gegaan. Sinds de opening werden 1.161 bezoekers geteld. Het aantal bezoeken ging van februari tot juni 2017 in stijgende lijn.

- *10.1.2. We versterken de kennis en de vaardigheden van basisedwerkers en -hulpverleners in het omgaan met kinderen en gezinnen in armoede.*

Huis van het kind ontwikkelde een website om de doorverwijskwaliteit te bevorderen, www.huisvanhetkind.gent. De website werd op de kick-off voor medewerkers in de kijker gezet en wordt regelmatig aangevuld met nieuwe informatie/organisaties. Om de kwaliteit van de hulpverlening over organisaties te verbeteren voor alle doelgroepen, dus ook voor kansarme gezinnen, werd in drie wijken (Sint-Amandsberg/Dampoort, Bloemenkenswijk en Gentbrugge Ledeberg) een **intervisie 'omgaan met opvoedingsvragen'** georganiseerd door huis van het kind. Deelnemers kwamen uit diverse organisaties: Wijkgezondheidscentra, scholen, OCMW,....

Op die manier voldoen de intervisies aan drie doelstellingen: medewerkers leren hoe verschillende organisaties met situaties omgaan, medewerkers leren elkaar en elkaars werking beter kennen (wat doorverwijzing makkelijker maakt), en de deelnemers krijgen een deel vorming en nieuwe expertise aangereikt.

Binnen de **methodische cel Integrale Gezinsondersteuning werd expertise opgebouwd m.b.t. de superdiversiteit van gezinnen in armoede en het cultuursensitief werken** door onder meer de interculturele medewerkster en de praktijkervaringen met Roma gezinnen. De medewerkster is aanspreekpunt voor andere MA's uit de methodische cel en wijkbureau om de collega's te ondersteunen rond het thema superdiversiteit.

- *10.1.3. We realiseren meer integrale trajecten voor kinderen en gezinnen in armoede via sectoroverschrijdende samenwerking.*

Jaarlijks berekent kind en gezin de kansarmoede-index voor het Vlaams gewest. Van alle Gentse kinderen werd 22,8 procent in 2017 in armoede geboren, dit is een stijging ten aanzien van 2016 waar 21.6% van de geboorten in kansarmoede plaats vonden. Tijdens de contacten die Kind en Gezin met de gezinnen heeft, gaan de verpleegkundigen en gezinsondersteuners van Kind en Gezin na of er signalen zijn van kansarmoede op zes domeinen (maandinkomen, opleiding ouders, stimulatie niveau, arbeidssituatie, huisvesting en gezondheid). Wanneer een gezin zwak scoort op 3 of meer criteria, spreken we over een kind die in een kansarm gezin wordt geboren. De Sociale Dienst zet in op een **structurele samenwerking met Kind en Gezin** om alle kinderen in armoede zo snel mogelijk te detecteren en integraal te ondersteunen. In het kader van het project Gent-Zuid werden doorverwijzingsafspraken gemaakt met de gezinsondersteuners van Kind & Gezin. Deze doorverwijzingen resulteerden in een aantal effectieve steunaanvragen enerzijds en toekennen van sociale rechten anderzijds. Van april tot juli 2017 vonden 12 doorverwijzingen (8 actieve en 4 passieve dossiers) naar de rechtenmaatschappelijk werken plaats. Tien externe sociale voordelen werden uitgeput: verminderd tarief kinderopvang (3), VT (1), kinderbijslag (2), studietoelage (1), taxicheques (1), sociale kruidenier (2). Daarnaast werden negen interne rechten uitgeput: opleg leefloon (2), AFH (1) en eerste leeftijds melk (6). Deze werkwijze werd derhalve positief geëvalueerd en zal nu verder uitgebreid worden over alle wijken. Er werd een structurele samenwerking afgesproken die in eerste instantie zal gestalte krijgen via de maatschappelijk werker vrijgesteld voor proactieve rechtentoekenning en de gezinsondersteuners van Kind en Gezin. De samenwerking is sinds september 2018 operationeel. De rechtenMA is eind juni onze werking gaan toelichten bij de gezinsondersteuners en tevens gaan kennismaken zodat de gezinsondersteuners vertrouwd geraakten met wie zij samenwerken. Wij hanteren tussen ons beide diensten onderling het principe van gedeeld beroepsgeheim (waarbij de cliënt daarover geïnformeerd wordt). Wij werken met een doorverwijsformulier dat de gezinsondersteuners kunnen invullen en aan OCMW overmaken, waarna wij actie ondernemen.

De Sociale Dienst is kernpartner in het project **'samen 1 plan Gent'**. Een intersectoraal verbindingsteam van hulpverleners zal gezinnen die geen passend noch tijdig aan bod krijgen binnen integrale jeugdhulp opvangen en voor hen een aanbod formuleren en aanbieden. Het team zal zich richten op de brede instap naar integrale jeugdhulp en legt connectie met de zes wijken in Gent. Het project zal in drie wijken zijn aanvang kennen, in Brugse Poort, Nieuw-Gent en Sint-Amandsberg. Het team zal sectoroverschrijdende en integrale hulpverleningstrajecten voor gezinnen opzetten vanaf het najaar 2018.

Daarnaast **werken we intensief samen met Integrale Jeugdhulp** om elkaars werking beter op elkaar af te stemmen, te zorgen voor een vlottere doorverwijs en aanmelding. We organiseerden samen met het team steunpunt leerrecht- leerplichtbegeleiding caseoverleg met diverse partners, onder andere CLB, integrale jeugdhulp en jeugdrechtbank. Dit vertrekkend vanuit de nood aan een echte samenwerking tussen alle partners doorheen het traject van een kind/jongere. We willen de samenwerkingsverbanden meer zichtbaar maken en we willen de cruciale scharniermomenten detecteren waarop samenwerking tot een meer krachtige aanpak naar onze cliënten kan resulteren. We zoeken ook naar nieuwe mogelijkheden binnen onze samenwerking. Met de casustafels willen we het volledige traject van een kind/jongere belichten. Daarnaast werken we actief mee in de facilitatiegroep op provinciaal niveau. Het idee is de samenwerking vanuit jongerenwelzijn en OCMW's provinciaal voor te stellen, gebruik makende van good practices en kennis en ervaringen vanuit OCMW Gent.

RECHT 2. RECHT VAN KINDEREN OP DE VLUCHT

- *10.2.1 We verhogen de ondersteuning van organisaties en bevorderen expertise in het werken met kinderen op de vlucht.*

Het CLB investeerde in **twee halftijds psychologen 'trauma' voor de CLB's** van Oost-Vlaanderen. Het doel is het bieden van ondersteuning aan CLB-medewerkers, scholen en leerkrachten binnen Oost-Vlaanderen wanneer men vragen heeft rond **cultuur- en traumasensitief werken met kinderen/jongeren met een vluchtverhaal**. Gedurende het eerste projectjaar werd vooral ingezet op het versterken van CLB-medewerkers in het werken met leerlingen met een vluchtverhaal. Dit aan de hand van een vormingsdag voor ankerfiguren per CLB vestiging en in navolging hiervan ook intervisie/supervisiemomenten o.l.v. Solentra. Daarnaast werd een praktische syllabus voor CLB-medewerkers uitgewerkt. Tot slot kunnen zij ook steeds worden geconsulteerd door CLB-medewerkers wanneer men bepaalde vragen of moeilijkheden tegenkwam en bijkomende inzichten wou naar aanpak of mogelijke doorverwijzing. Komende periode wordt blijvend ingezet op het versterken van CLB-medewerkers in het werken met leerlingen met een vluchtverhaal. De psychologen zijn beschikbaar voor consultvragen, vorming en er is de mogelijkheid tot intervisie. Daarnaast zal ook gericht worden op scholen die nood hebben aan een theoretisch kader en concrete tips en handvaten naar aanpak. Het ontwikkelde materiaal wordt zo goed als mogelijk up-to-date gehouden en dit zowel voor de doorverwijs- en consultfuncties als voor de syllabus 'vluchtelingen en trauma' en praktische kaarten.

- *10.2.2 We bevorderen de maatschappelijke integratie van kinderen op de vlucht zodat zij groeien naar volwaardig burgerschap in onze maatschappij.*

Van maart 2017 tot en met augustus 2018 liepen de verlengingen van het **AMIF-jongerenproject "Centrale begeleiding voor anderstalige nieuwkomers uit derde landen van 15 tot 19 jaar"**. Er vonden 3 trajecten en dus 3 cursussen Maatschappelijke Oriëntatie plaats in de paas-en zomervakantie waaraan in totaal 56 jongeren deelnamen. Het project wordt nogmaals verlengd vanaf september 2018 tot en met augustus 2020. Er zullen per schooljaar 4 trajecten en dus 4 MO-groepen doorgaan.

Gezinnen gekend binnen dienst vreemdelingen krijgen alle rechten die ze hebben maximaal toegekend in kader van proactieve rechtentoekenning. Ook andere partners of projecten houden rekening met deze doelgroep. Zo werd via het project van solidaritas en KRAS maaltijden ten laste genomen van kinderen met een precair verblijfstatuut en werd via het project Kinderen eerst 68 medische kaarten minderjarigen en 28 volwassenen aangevraagd. Het Onderwijscentrum organiseerde de studiedag "Het recht op onderwijs voor minderjarigen zonder wettig verblijf" voor leerkrachten.

RECHT 3. RECHT VAN KINDEREN OP EN IN ONDERWIJS

- *10.3.1 We realiseren dat elk kind ingeschreven is in een school en regelmatig school loopt.*

In Gent zijn er **2,15% niet-ingeschreven kleuters** in schooljaar 2017/2018, of een absoluut aantal van 196 kleuters. Bij 5-jarigen betreft het een percentage van 1.6% (N= 48). In de cijfers zien we een stijging m.b.t. de voorbije jaren, maar dit wordt naar alle waarschijnlijkheid veroorzaakt door een verandering in de meetprocedure. De telling gebeurde nu veel eerder in het schooljaar dan de vorige jaren en hoe langer een schooljaar duurt hoe meer kleuters alsnog worden ingeschreven.

Er wordt ook jaarlijks **intensief op ingezet op de inschrijving van kleuters door diverse actoren**. Het voorbije jaar maakte Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen (VBJK) in opdracht van Onderwijscentrum Gent de film "Over de streep". Met deze film wil VBJK tonen hoe ouders en medewerkers elkaar letterlijk en figuurlijk 'over de streep' trekken. Het handelt ook over de schotten tussen onderwijs en kinderopvang: collega's binnen en buiten de schoolpoort werken nauw samen om voor elk kind maximale ontplooiingskansen te realiseren. De film sluit aan bij de filmpjes 'klein klein kleutertje' die ontwikkeld werden voor ouders om het belang van kleuterparticipatie in de verf te zetten. Rond deze film wordt in het schooljaar 2018-2019 een begeleidingstraject uitgewerkt door VBJK om meer in te zetten op de warme overgang naar de kleuterschool.

In januari 2017 startte de **Gentse proeftuin "Samen door de schoolpoort"**. Deze proeftuin kadert in de AMIF-oproep: kleuterparticipatie via kwalitatieve ouderbetrokkenheid. In de Gentse proeftuin zijn 7 scholen betrokken (4 uit de wijk Sluizeken-Tolhuis-Ham, 2 uit de Bloemekenswijk en 1 uit Rabot). In het actieplan van de Gentse proeftuin staan de verschillende acties beschreven. Het gaat om professionalisering van de school m.b.t. thema armoede, coaching van de school m.b.t. ouderbetrokkenheid, het kwalitatief verbeteren van wen- en instapmomenten en schoolbezoekrondes, voorschools traject voor kwetsbare groepen, ouderparticipatie, en het opmaken van een stappenplan bij afwezigheden op school. Goede praktijken worden gebundeld en bij afloop project verspreid.

De Sociale Dienst continueerde het voorzitterschap van de **werkgroep kleuterparticipatie**. Deze werkgroep doet de coördinatie tussen alle organisaties die kinderen via het intermediaire systeem kunnen aanmelden en opvolgen via Meld-Je-Aan (MJA). De Sociale Dienst is een van de organisaties die kinderen kan inschrijven via dit systeem. In totaal werden 190 kinderen via derden ingeschreven. Daarnaast ondersteunt de Sociale Dienst alle cliënten bij de inschrijving in de kleuterschool via de nieuwsbrief naar MA's (die dan vaak samen met cliënt inschrijving doen), door het aanschrijven van alle ouders waarvan het kind dient aangemeld te worden en door het afspelen en verspreiden van de filmpjes 'klein klein kleutertje'.

Een blijvend aandachtspunt is het voldoende en regelmatig schoollopen van deze niet leerplichtige kinderen. Hiervoor heeft de Sociale Dienst het **intern spijbelactieplan** en stad gent het **plan vroegtijdig schoolverlaten** (zie doelstelling 10.3.3).

- *10.3.2 We optimaliseren leer- en ontwikkelingskansen met aandacht voor de randvoorwaarden voor kinderen in armoede om tot leren en ontwikkeling te komen.*

In 2017 werd voor 21.040 euro **warme maaltijden ten laste genomen** of naar schatting 6.000 maaltijden. Sinds het begin van het project (januari 2016) hebben we een totaal bereik van om en bij de 116 gezinnen en 194 kinderen. De aanvragen komen uit diverse hoeken, OCMW, onderwijs, project Kinderen Eerst!, en diverse KRAS-diensten. De toename van de aanvragen duidt op een grote nood en we pleiten dan ook sterk voor meer structurele maatregelen zoals gratis onderwijs inclusief warme en gezonde maaltijd op school. We bekeken ook reeds met foodsavers en departement onderwijs naar andere mogelijkheden om deze nood te lenigen.

Uit diverse hoeken weerklonk de nood aan een uitbreiding of herziening van het huidig beleid rond gratis busvervoer voor alle kinderen van 6 tot 14 jaar. Gebrekkige verplaatsingsmogelijkheden zijn een van de oorzaken voor sociale uitsluiting. Vervoersarmoede wordt vaak aangehaald ikv vroegtijdig schoolverlaten. Onderzoek bij studenten toont aan dat **vervoersarmoede** zorgt voor sociaal isolement zeker bij tieners van 15-18 jaar, omdat die er op die leeftijd wel vaker alleen op uittrekken. Een nauwe samenwerking tussen mobiliteitsbedrijf, departement onderwijs en de Sociale Dienst leidde tot een nota met daarin diverse zeer concrete scenario's om het huidig beleid aan te passen en uit te bereiden naar meer kwetsbare doelgroepen.

Het Orthopedagogisch Centrum (OC) 'Nieuwe Vaart' kent een samenwerkingsmodaliteit met IVA Stedelijk Onderwijs van Gent. Er wordt vertrokken vanuit het idee dat kinderen met een handicap betere kansen krijgen wanneer we onderwijs en extra ondersteuning vanuit de zorg samen laten gaan. Het Multifunctioneel Centrum (MFC) van OC Nieuwe Vaart biedt leerkrachten, kinderen en ouders zijn **expertise aan in verband met beeldvorming, diagnosestelling en behandeling van kinderen met gedrags- en emotionele stoornissen**. De zorg die het MFC aanbiedt, focust op kortdurende, maar intensieve trajecten gericht op relatieopbouw. Meer specifiek is deze samenwerking een proefproject waarbij kinderen uit de gewone stedelijke basisscholen via Rechtstreeks Toegankelijke Hulp (RTH) begeleiding krijgen. Dit project focust zich op het inclusiegericht, contextgericht, vraaggestuurd, sterktegericht en methodisch werken.

IVA-SOG investeerde ook sterk in het **sociaal-emotioneel leren** via studiedagen (Vitamines voor groei! (Prof. Dr. Van Steenkiste) en Sociaal-emotioneel leren (K. van overveld)), vormingsaanbod voor scholen (veerkracht voor het leren!, talentenfluisteraar, sociaal-emotionele remediëring) en begeleidingen.

- *10.3.3 We verminderen de ongekwalificeerde uitstroom, vroegtijdig schoolverlaten en spijbelen.*

In het schooljaar 2015-2016 verlieten 14,4 % van de jongeren hun Gentse school zonder diploma, een daling die zich sinds het schooljaar 2010-2011 (21,3%) heeft ingezet. Kinderen met een thuistaal niet-Nederlands en kinderen met een moeder met een laag opleidingsniveau, hebben meer kans op vroegtijdig schoolverlaten.

Met het **Gents Plan Vroegtijdig Schoolverlaten** en de **campagne Operatie Geslaagd** bundelt Stad Gent de krachten. Doel is om meer jongeren gekwalificeerd te laten uitstromen, zodat ze op een volwaardige manier aan de samenleving kunnen deelnemen. Immers, voor een jongere die de schoolbanken verlaat zonder kwalificatie, is de kans dat hij te maken krijgt met (langdurige) werkloosheid, armoede, slechtere gezondheid en criminaliteit een stuk groter. Onderwijscentrum Gent richtte hiertoe de werkgroep 'Operatie Geslaagd' op die partners uit het onderwijsveld en de domeinen welzijn, werk en vrije tijd verenigt.

Een van de eerste mijlpalen van Operatie Geslaagd is het engagement van de scholen om hun aanpak van vroegtijdig schoolverlaten naar een hoger niveau te tillen met een schooleigen actieplan. Dit engagement is bezegeld in het **Charter tegen Vroegtijdig Schoolverlaten**, dat alle Gentse secundaire scholen van alle netten ondertekenden. Om het engagement uit het Charter te ondersteunen loopt sinds januari 2017 een pilootproject. 12 Gentse scholen uit verschillende netten en onderwijsvormen nemen daaraan deel (6 met opstart in het schooljaar 2016-2017, 6 met opstart in 2017-2018). Onderwijscentrum Gent begeleidt deze scholen bij het in kaart brengen van de reeds lopende initiatieven op school die (potentieel) vroegtijdig schoolverlaten willen voorkomen en aanpakken. Een analyse van deze beginsituatie brengt zowel sterke(re) als werkpunten van de school op het voorplan. Dit leidt tot een selectie van prioritaire actiepunten, die worden uitgewerkt tot een schooleigen actieplan. De 6 scholen uit de eerste ronde brengen momenteel hun prioritaire actiepunten in de praktijk en binden zo de strijd aan tegen vroegtijdig schoolverlaten. De opvolging van deze acties en van de meer omvattende actieplannen laten toe om kritische succesfactoren te identificeren die de Gentse strijd tegen vroegtijdig schoolverlaten kunnen versterken. De ervaringen van dit pilootproject worden daarna uitgerold naar het volledige onderwijsveld.

Op 21 november 2017 organiseerden de werkgroep Operatie Geslaagd en Onderwijscentrum Gent de **actiedag Operatie Geslaagd 'Samen tegen vroegtijdig schoolverlaten'**. De actiedag was bedoeld voor schoolteams (directie, leerkrachten), stafmedewerkers, beleidsmedewerkers, projectmedewerkers ... binnen onderwijs en onze partnerbeleidsdomeinen werk, welzijn, jeugd, cultuur en vrije tijd. Op het programma stond een mix van workshops, expertsessies, netwerksessies, lezingen en nog veel meer. Met tastbare inspiratie en ideeën voor de eigen werking kregen de deelnemers dus 'food for the brain'. Daarnaast gingen ze ook samen aan de slag om de bestaande ideeën en plannen concreet te maken voor Gent.

Om de verschillende prioriteiten van het Gents Plan Vroegtijdig Schoolverlaten uit te voeren, werden verschillende subwerkgroepen opgericht die terugkoppelen naar de brede werkgroep Operatie Geslaagd (onderwijscentrum, LOP, Sociale Dienst, VDAB, time-out projecten). Zo werd eind april de ULG-werkgroep **preventief spijbelbeleid** opgestart. Spijbelen is een sterk signaal van vroegtijdig schoolverlaten. In schooljaar 2016/2017 tellen we in het lager onderwijs 273 (2.2%), in het voltijds secundair 1095 spijbelaars (4,6%) en in het deeltijds onderwijs 421 (65,3%) spijbelaars (meer dan 30 dagen onwettig afwezig). Dit is een stijging in vergelijking vorig jaar. De werkgroep bekijkt samen met vertegenwoordigers van Gentse secundaire scholen en relevante partners welk beleid scholen voeren ter preventie van spijbelen en welke vragen, noden scholen hierbij ervaren. Samen willen we werk maken van een nog betere preventieve aanpak op vlak van spijbelen. Op het curatieve niveau wordt het stadsbreed Spijbelactieplan met twee jaarlijks spijbeloverleg met alle stakeholders (parket, politie, Sociale Dienst, LOP, OCG) getrokken door het steunpunt leerrecht- leerplichtbegeleiding (vzw ToPunt). Jaarlijks begeleidt het steunpunt +/- 200 leerlingen met een zware spijbelproblematiek, dit op een integrale en outreachende manier.

- *10.3.4 We verhogen de samenwerking tussen welzijn en onderwijs en bevorderen een armoedebeleid op elke Gentse school zodat kinderen geen drempels ervaren*

Kinderen eerst en de uitbreiding in 2017/2018 wordt positief beoordeeld. **De samenwerking met scholen biedt kansen om gezinnen in armoede of met andere problemen te bereiken en zo hun rechten te laten uitputten en/of toe te leiden naar de diensten die hun verder kunnen helpen.** In schooljaar 2017-2018 werden 315 gezinnen bereikt met in totaal 378 hulpvragen, 76% van de bereikte gezinnen geen actief dossier hadden bij de Sociale Dienst (239 gezinnen). Onderbescherming werd tegengegaan wat een blijvende impact op het inkomen en de gehele gezinssituatie heeft; 25 trajecten leefloon (RMI) binnen OCMW Gent opgestart, 5 gezinnen doorverwezen naar een extern OCMW voor een aanvraag leefloon, 3 gezinnen ondersteund in hun aanvraag werkloosheidsuitkering en 1 gezin ondersteund bij in orde maken van een uitkering na een arbeidsongeval. Verder werden er 28 medische kaarten volwassenen aangevraagd binnen OCMW Gent, 68 medische kaarten minderjarigen aangevraagd binnen OCMW Gent, en 20 gezinnen ondersteund in hun aanvraag mutualiteit. Voor 12 gezinnen een aanvraag kinderbijslag ingediend en voor 6 gezinnen een aanvraag verhoogde kinderbijslag ingediend. Daarnaast werd hulp geboden die de materiële situatie van het kind / het gezin verbetert. Enkele voorbeelden : voor 54 gezinnen werden warme maaltijden voor de kinderen geregeld, er werden 19 doorverwijzingen voor voedselpakketten geregeld en 2 keer eerste leeftijdsmelk aangevraagd, er werden 8 gezinnen ingeschreven bij het sociaal verhuurkantoor en er werden 5 gezinnen toegeleid naar de woonwinkel voor ongezonde woonsituaties. Gezinnen vinden ook vaak de weg niet in de gezondheidszorg waardoor kinderen basiszorg niet krijgen. We regelden voor 11 gezinnen een afspraak bij de dokter (zwangerschap, oogarts, neuroloog, ...) en 9 doorverwijzingen voor psychologische ondersteuning waarvan 4 opgenomen werden door de psychologische dienst OCMW. Dit schooljaar werden 21 situaties van problematische gezinssituaties aangemeld. Voor deze problematieken werden 3 bemiddelingen, 4 trajecten gezinsbegeleiding bij de psychologische dienst en 1 bij Integrale gezinsbegeleiding opgestart en werd er voor 6 gezinnen samengewerkt met CLB, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, OCJ en crisishulpverlening om een traject hulpverlening op te starten. Zes meerderjarige jongeren kregen ondersteuning om alleen te gaan wonen. Een goede samenwerking met de school is de grootste succesfactor van dit project. In schooljaar 2018/2019 wordt het project opnieuw regulier uitgebreid en een samenwerking met alle scholen wordt op die manier opgezet. De manier waarop samen zal gewerkt worden is afhankelijk van het percentage kwetsbare leerlingen op school.

Het **Sociaal Steunfonds** heeft als doel scholen de mogelijkheid te geven om tussen te komen in de schoolkosten van kinderen in precare leefomstandigheden, die niet onder de reguliere kostenloosheid van het onderwijs vallen, maar toch noodzakelijk zijn om de schoolse participatie van die kinderen maximaal te garanderen. De Sociale Dienst voegt 15.000 euro toe aan het bedrag dat departement onderwijs voorziet, het totaal uit te geven bedrag is 55.000 euro. De scholen die in aanmerking komen voor de betoelaging, worden uitgenodigd door Onderwijscentrum Gent om in te tekenen. In 2017/2018 kregen 57 scholen ondersteuning. Het aanbod omvat twee luiken, enerzijds een financiële tegemoetkoming en anderzijds een inhoudelijk luik. Er wordt aan de scholen die intekenen gevraagd in te zetten op een degelijk armoedebeleid op de school en daartoe wordt ook vorming georganiseerd.

De Sociale Dienst en het Onderwijscentrum werken samen om de kennis van armoede en de gevolgen van armoede bij leerkrachten te verhogen. We verspreiden jaarlijks het **lessenpakket omgaan met armoede**, opgemaakt door de Sociale Dienst en jeugddienst, in het kader van de dag van verzet tegen armoede in oktober.

Binnen de werkgroep volwassenonderwijs werd tevens gepolst naar de noden die er zijn rond sensibiliseren en informeren i.v.m. armoededetectie en omgaan met armoede binnen het volwassenonderwijs. We zullen naar aanleiding van dit overleg ook starten met vormingen binnen het volwassenonderwijs.

Binnen het onderwijscentrum werd een **signaalcoördinator onderwijs** aangesteld. Vanuit de dagelijkse onderwijspraktijk worden allerlei waardevolle signalen opgevangen rond welzijn. Door deze Gentse knelpunten gezamenlijk te signaleren met partnerorganisaties, worden vraagstukken, afstemmingsproblemen en tekorten in het Gentse welzijnsveld zichtbaar gemaakt. Als signaalcoördinator voor het domein onderwijs worden alle knelpunten en problemen vanuit het domein onderwijs die een link hebben met andere domeinen verzameld. Deze signalen worden op de Werkgroep Signalen Gent behandeld. De werkgroep ondersteunt het proces van beleidsgericht signaleren over organisaties heen naar overheden en besturen. Na analyse van het signaal zal de werkgroep aanbevelingen en/of verbeteradviezen stimuleren.

RECHT 4. RECHT VAN KINDEREN OP EN IN VRIJE TIJD

- *10.4.1 We verhogen de participatie aan vrijetijdsinitiatieven van kinderen in armoede.*

De jeugddienst is trekker op vlak van het verhogen van de **participatie van kwetsbare groepen aan vrijetijdsinitiatieven**. De jeugddienst betoelaagt het jeugd welzijnswerk i.f.v. het aanbieden van jeugdwerk en speltheek aanbod voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. **Vzw Jong organiseert jeugd welzijnswerk** in verschillende wijken van Gent en had in 2017 29 verschillende werkingen. Ze bereikten hiermee 3351 leden binnen de kinder-, tiener-, meisjes- en jongerenwerkingen en 1673 leden via de speltheeken. Habbekrats vzw had in de Fabriek 604 leden met een gemiddelde van 59 deelnemers per openingsmoment. Jong Gent in Actie bereikte veel kwetsbare jongeren die in armoede opgroeien, 107 jongeren in 2017 met een gemiddelde van 12 jongeren per activiteit. Tot slot bereikte Jes vzw met hun nieuwkomerswerking heel wat jongeren.

Het **Forum Jeugd welzijnswerk** focust op 4 omschreven kernopdrachten, nl. samenwerking, afstemming, capteren signalen en werken aan zichtbaarheid (focus op het naar buiten treden en jeugd welzijnswerk zichtbaar maken (zonder focus te verliezen op hiaten/uitdagingen). Er werden verschillende thema's besproken zoals schooluitval bij jongeren, woonproblematiek, kerntaken van jeugd welzijnswerk... Het forum zorgt voor een betere afstemming tussen het jeugd welzijnswerk, daarnaast zorgt het forum ervoor dat signalen worden opgepikt en aan de bevoegde instanties worden doorgegeven.

Daarnaast worden laagdrempelig activiteiten georganiseerd en wordt er ingezet op het informeren van kwetsbare ouders en professionelen over het vrijetijdsaanbod. De infobalie van de Jeugddienst helpt al verschillende jaren ouders om de weg te vinden in het vrijetijds- en vakantieaanbod van Gent. Voorbije jaar werden tevens zwemlessen georganiseerd voor anderstalige nieuwkomers i.s.m. InGent, sport- en Jeugddienst. De **nieuwsbrief 'laagdrempelig vakantieaanbod'** wordt voor elke vakantie naar professionelen uitgestuurd. Verschillende sessies **'onbekend is onbemind'** werden georganiseerd en begeleid: ouders informeren over vakantieaanbod dat niet gekend is binnen hun cultuur + mogelijkheid om een Uitpas met kansentarieef aan te kopen. **'Dagje Planeet Gent'** werd in november 2017 georganiseerd. Bedoeling is dat alle anderstalige nieuwkomers die dag kunnen proeven van het hele vrijetijdsaanbod. Er zijn tal van organisaties die een initiatie aanbieden.

- *10.4.2 We verhogen de zorg voor kwetsbare kinderen met specifieke noden.*

De vakantiewerking van de Sociale Dienst blijft investeren in het vrijetijdsaanbod tijdens de vakanties voor kinderen van cliënten waarbij de focus ligt op vrije tijd met een breed hulpverleningsluik. Vanuit de psychologische dienst worden **handelingsgerichte plannen** opgesteld zodat kinderen met specifieke noden ook de juiste omkadering krijgen tijdens de werking. Een psycholoog op het plein ondersteunt waar nodig en start hulpverleningstrajecten op daar waar noden gedetecteerd worden.

Verschillende jeugdwerkinitiatieven die werken met kinderen met een handicap en/of maatschappelijk kwetsbare jeugd worden door de Jeugddienst betoelaagd. Er werd in het werkjaar 2016/2017 aan **17 jeugdwerkinitiatieven een toegankelijkheidstoelage** uitbetaald goed voor €21.148,00 in totaal (cijfers van 2017/2018 zijn nog niet beschikbaar). Ook werden er acties opgezet om het jeugdwerk toegankelijker en meer divers te maken, zoals de vormingen door Wel Jong Niet Hetero.

RECHT 5. RECHT VAN KINDEREN OP EN IN GEZIN

- *10.5.1 Ouders kunnen beter voorzien in de materiële basisbehoeften van hun kinderen.*

Een aantal maatregelen werden regulier geïmplementeerd om ervoor te zorgen dat ouders beter kunnen voorzien in de basisbehoeften van hun kinderen. Zo blijven we bijvoorbeeld binnen de Aanvullende financiële steun het kleinste spanningsveld met het minimum loon hanteren voor gezinnen met minderjarige kinderen.

Met als doelstelling om structureel meer middelen te helpen voorzien voor gezinnen, hebben we het voorbije jaar als OCMW sterk ingezet op **het proactief toekennen van rechten**. Zie doelstelling 1.1.

Wie in een gezin woont met een (zeer) lage werkintensiteit is extra kwetsbaar voor armoede, vooral als er kinderen aanwezig zijn in het gezin. We kunnen hier rekenen op een factor 2 tot 4 keer meer kans om in armoede te leven. Het verhogen van het gezinsinkomen door beide ouders in een gezin te activeren, kan dan ook een lokale structurele maatregel zijn in de strijd tegen kinderarmoede. De Sociale Dienst heeft daartoe in 2018 een **hernieuwde visie ontwikkeld op het activeren van koppels (en andere samenwonenden)**. Het nieuwe uitgangspunt is om, waar dat mogelijk is, beiden te activeren in plaats van enkel in te zetten op 1 van beide partners. Uiteraard blijft het maatwerk, en wordt deze beslissing steeds afgewogen ten opzichte van onder andere de gehele gezinssituatie, zorgnood en -last. Maar als het haalbaar is, verkiezen we om beide partners de kans op zelfontplooiing en activering te bieden. Een werkgroep heeft hiervoor een praktisch kader uitgewerkt, dat voor de welzijnsbureaus en de dienst activering de nieuwe leidraad vormt voor het nemen van beslissingen en omgaan met dergelijke dossiers.

Het CAW organiseerde **vormingen en/of groepswork 'leren budgetteren'** voor patiënten/cliënten van andere Gentse hulpverleningsorganisaties of ondersteunden deze organisatie hierbij indien zij dit zelf wensen te organiseren. Binnen dit groepswork gaat er bijzondere aandacht uit naar de deelnemers met kinderen en dit door een aangepaste inhoud alsook een gerichte bekendmaking van het aanbod naar deze organisaties waar deelnemers met kinderen komen. Het CAW heeft 15 groepswerkingen georganiseerd in 2017. In totaal waren er dus 56 sessies voor in totaal 150 deelnemers waarvan 101 met kinderen.

- *10.5.2 We verhogen het emotioneel welbevinden van kinderen binnen het gezin.*

Om het welzijn te verhogen binnen gezinnen met minderjarige kinderen werd blijvend ingezet op de **methodische cel Integrale gezinsbegeleiding**. De cel integrale Gezinsbegeleiding bestaat uit 11 maatschappelijk werkers, verspreid over 7 wijken en een intercultureel medewerker, die aangestuurd worden vanuit de Psychologische dienst. In 2017 bood Integrale Gezinsbegeleiding ondersteuning aan 174 gezinnen via 186 begeleidingen. Ook in 2017 financierde de Sociale Dienst twee schoolse ondersteuningsorganisaties met elk 21.119 euro, met name **Kompanjon vzw en Uilenspel vzw**. Deze organisaties hebben als doel om de kansen van kinderen uit kwetsbare gezinnen te verhogen, via **studie- en opvoedingsondersteuning aan huis**. In 2017 kregen 313 Gentse kinderen en ouders wekelijks een duwtje in de rug via een 349 Uilenspelvrijwilligers. 193 kinderen werden ondersteund vanuit Kompanjon vzw. Er is dus een opnieuw een groei merkbaar; in 2017 werden 506 kinderen begeleid door beide organisaties tegenover 485 kinderen in 2016.

Daarnaast werd beslist, na positieve evaluatie, de **mobiele tienermoederwerkster** opgestart via de projectoproep kinderarmoede OCMW Gent ook de komende jaren verder te financieren. De sterkte van het project zit hem in de focus op een specifieke doelgroep, tienermoeder, en de hierin opgebouwde expertise. Jongeren en al zeker tienermoeders hebben specifieke noden en behoeften binnen het prille moederschap, zoals het ouderschap met onderwijs combineren, al dan niet op zoek gaan naar een eigen woning. De vraag naar gepaste hulpverlening voor tienermoeders in Gent is zeer groot. In tegenstelling tot een dalende trend in tienerzwangerschappen in Vlaanderen, zien we in Gent een stabiliteit in de cijfers en liggen de aantallen ook hoger dan het Vlaamse cijfer (1.3% in Vlaanderen vs. 2.7% Gent). In 2017 werden 27 tienermoeders via de mobiele werking ondersteund.

Ten einde ongewenste en ongeplande zwangerschappen te vermijden en de seksuele gezondheid van onze cliënten te bevorderen, **vernieuwden we de visie op de toegankelijkheid van anticonceptie**. Onze nieuwe visie verlaagt de toegankelijkheid tot anticonceptie voor onze kwetsbare doelgroep door in te zetten op enerzijds de financiële en anderzijds de psychologische barrière. ELKE vrouw die anticonceptie WENST te gebruiken en waarbij het financiële een drempel betekent om de meest effectieve en duurzame anticonceptie te raadplegen, heeft recht op terugbetaling van de anticonceptie. De maatschappelijk werkers van de methodische cellen krijgen expliciet de taak om ambassadeur te zijn betreffende dit thema in de wijken. Op die manier wordt kennis en expertise rond anticonceptie, geboorteplanning en 'bespreekbaar maken van deze thema's' breder uitgedragen over de ganse wijk.

Sinds september 2017 is er in Gent een **gezinsnachtopvang** opgestart. Zie doelstelling 5.1.

Alleenstaande ouders lopen een grotere kans op armoede, we spreken over een factor 2 à 3. In Gent zijn er 8910 eenoudergezinnen. Acties specifiek gericht op deze doelgroep zijn dus verantwoord. In 2017 liep voor de tweede keer binnen de Sociale Dienst het **MIRIAM-project**, 14 vrouwen namen deel. Het doel van het project is, mits een intensieve begeleiding en ondersteuning gericht op het verhogen van hun empowerment, zelfbeeld en zelfwaardering en de vergroting van hun netwerk, de moeilijke en geïsoleerde doelgroep van alleenstaande moeders een verhoogde kans op een succesvolle socio-professionele integratie kent. Met succes, ook in 2017 zorgde de intensieve begeleiding via het project MIRIAM voor een psychologische versterking van de deelnemers.

Na afloop van het project zagen we ook een stijging in (sociale) activering, inkomen en opgenomen rechten. Het project toont aan dat alleenstaande moeders een belangrijke subgroep vormen binnen ons doelpubliek, die een specifieke methodiek vereisen. Verder inzetten op deze zeer kwetsbare doelgroep van alleenstaande ouders is aangewezen.

RECHT 6. RECHT VAN KINDEREN OP PARTICIPATIE

- *10.6.1 We leren kinderen en jongeren opkomen voor hun mening door ze een stem te geven in het Gentse beleid en inspireren andere werkingen dit ook te doen.*

We willen dat kinderen en jongeren hun stem in het beleid kunnen geven en dat dit door de beleidsmakers wordt meegenomen. **Jong Gent in Actie** werkt met jongeren aan beleidsparticipatie. Ze krijgen hiervoor financiële steun van stad en OCMW Gent. Zo werkten ze het voorbije jaar actief mee aan de actie #geenkindopstraat. Enkele jongeren namen het woordvoerderschap op. Ze werkten mee aan de inhoudelijke boodschap en volgen nu taskforce wonen mee op. Er werd een traject 'mobicafé' opgestart en intern werd een kerngroep opgericht. Die kerngroep participeert mee aan het dagelijks reilen en zeilen van de werking. Ook levert Jong Gent in Actie jaarlijks actief hun bijdrage aan het opbouwen en evalueren van het groeiactieplan kinderarmoede. De werking bereikte met 107 jongeren in 2017 een pak meer jongeren dan vorig jaar (60).

HoGent werkt momenteel aan een project waarbij **schoolangstige jongeren aan het woord** komen. Op die manier wordt het begrip schoolangst/schoolweigering in de eerste plaats gekender bij jongeren, ouders, scholen, artsen, welzijnswerkers, ... en kan de aanpak ervan geoptimaliseerd worden. Het gaat om jongeren 10-17 jaar die eigenlijk wel naar school willen, maar veel emotionele onrust ervaren bij (de gedachte) naar school te (moeten) gaan. We maakten het mogelijk de stem van kwetsbare kinderen in het onderzoek aan bod te laten komen. Dertig jongeren in armoede namen via de vakantiewerking van de Sociale Dienst deel aan het **interactieve onderzoek** en spraken over hun ervaringen. Op die wordt hun stem en mening meegenomen in het onderzoek en de hierop volgende aanbevelingen.

Het Gentse Armoedebeleidsplan: resultaten en aanbevelingen

In 2014 werd de regierol rond armoede overgedragen van Stad Gent naar OCMW Gent. Het Gentse Armoedebeleidsplan 2014-2019 is daarmee de eerste versie van een stadsbreed armoedebeleidsplan en een van de kerninstrumenten van de regie armoede. Met de Cel Armoedebestrijding, samengesteld met collega's uit Stad en de Sociale Dienst, werd het plan aangestuurd en opgevolgd. De Cel Armoedebestrijding Plus, waarin de kernpartners (de drie Gentse Verenigingen waar armen het woord nemen, Samenlevingsopbouw, KRAS, In-Gent, De Sloep, Klantenparticipatie) vertegenwoordigd waren, vormde de klankbordgroep voor de opmaak en uitvoering van de verschillende groeiactieplannen. We willen in dit afsluitend hoofdstuk dan ook kort ingaan op de resultaten van het plan en van daaruit ook een aantal aanbevelingen formuleren om dit instrument en de bijhorende overlegstructuren nog verder te ontwikkelen in een volgende beleidsperiode.

Resultaten

Met het armoedebeleidsplan slaagden we er in om een **integrale aanpak** van de strijd tegen armoede naar voor te schuiven. Met zes levensdomeinen, aandacht voor de integrale thema's toegang tot hulp- en dienstverlening, participatie, sensibilisering en een uitgebreid luik met een focus op kinderarmoede slaagt het armoedebeleidsplan erin om op veel dimensies van armoede actie te nemen en vooruitgang te boeken. Gezien de complexiteit van armoede, de vele oorzaken en gevolgen die onderling op elkaar ingrijpen is het essentieel dat er op veel domeinen gewerkt wordt. Door specifieke aandacht voor kinderarmoede komt er extra aandacht voor gezinnen met kinderen en wordt preventief gewerkt om generatiearmoede te voorkomen.

Dé structurele maatregelen om armoede aan te pakken (uitkeringen, sociale huisvesting, gratis onderwijs, toegankelijke arbeidsmarkt) zijn Vlaamse of federale bevoegdheden. Als lokale overheid zijn de mogelijkheden dus beperkt, maar dat neemt niet weg dat we onze verantwoordelijkheid opnemen. In Gent zoeken we om maximaal in te zetten op **ingrepen die voorkomen dat mensen in armoede terecht komen en die mensen structureel uit de armoede halen**. Daarnaast hebben we aandacht voor de effecten van armoede en grijpen we in op de gevolgen van armoede op alle levensdomeinen. Het plan bevat een aantal duidelijke doelstellingen en heel wat acties waar Stad en OCMW Gent i.s.m. het middenveld de voorbije jaren aan de slag zijn gegaan. Het planmatig denken over armoede zorgt dat er op lange termijn nagedacht wordt over welke structurele ingrepen je als lokale overheid naar voor kan schuiven. Dit resulteerde in een aantal mooie realisaties:

Met **Aanvullende Financiële Hulp** is Gent koploper in een lokale structurele ingreep die op een rechtvaardige manier en op maat van gezinnen en hun noden een herverdeling doet van lokale middelen. Het zorgt ervoor dat gezinnen in Gent die het verst van de armoedegrens verwijderd zijn een extra financiële ondersteuning krijgen om menswaardig te kunnen leven. Met anderhalf miljoen maken we als OCMW meer dan 1200 gezinnen een duidelijk verschil elke maand.

In het woonbeleid werd fors geïnvesteerd, onder meer door 5 miljoen euro in versnelde renovatie van **sociale huisvesting** en de oprichting van het **sociaal verhuur kantoor** Gent. Ondanks deze inspanningen merken we dat de problematiek sneller groeit dan de oplossingen die het beleid kon aanreiken. Betaalbaar wonen kwam in de voorbije jaren meer en meer op de agenda en wordt ook voor volgende legislatuur als een van de grote aandachtspunten naar voorgeschoven in de strijd tegen armoede.

In de strijd tegen **kinderarmoede** werd de voorbije jaren een structurele samenwerking opgezet tussen de Sociale Dienst en het onderwijs. Een samenwerking met alle Gentse scholen om vroegtijdig preciaire gezinnen te detecteren en de juiste dienstverlening aan te bieden werd stelselmatig uitgebouwd. Wat startte als een proefproject in enkele scholen, mondde uit in het instrument om over sectoren heen preciaire gezinnen de juiste ondersteuning te bieden. Het terugdringen van het vroegtijdig schoolverlaten werd hoog op de agenda geplaatst en diverse stakeholders (OCMW, VDAB, scholen, LOP, CLB) met het onderwijscentrum als trekker sloegen de handen in elkaar om het actieplan vroegtijdig schoolverlaten uit te rollen. Er werden daarnaast ook inspanningen geleverd om onderwijs en kinderopvang toegankelijk en betaalbaar te maken via onder andere een nauwe samenwerking met dienst kinderopvang om zoveel mogelijk mensen met betalingsmoeilijkheden het individueel verminderd tarief kinderopvang toe te kennen.

De focus op een toegankelijke dienstverlening en toegang tot sociale rechten is een rode draad die in heel wat domeinen tot resultaten heeft geleid. Met **het proefproject rond (pro)actieve rechten** in Gent Zuid werd de problematiek van non take-up verder ontleed, maar werden ook mogelijke antwoorden hierop zichtbaar en uitgeprobeerd.

Heel wat andere acties proberen om de bestaande diensten in de stad **meer toegankelijk te maken**. Met de UitPAS werd voor meer dan 21.000 Gentenaars de toegang tot cultuur, vrije tijd en een betaalbaar restaurantbezoek vereenvoudigd. Via sociale gidsen en het nieuwe project rond community health workers zet men expertise van ervaringsdeskundigen in om de drempel naar zorg en hulpverlening te overbruggen. Daarnaast zijn er de dagdagelijkse inspanningen van maatschappelijk werkers, straathoekwerkers, buurtstewards, brugfiguren en heel veel middenveldactoren waar Stad en OCMW in meer of mindere mate in investeren die ervoor zorgen dat mensen in armoede in Gent een luisterend oor vinden, begeleid en ondersteund worden.

Daarnaast zijn er ook heel wat kleinere acties gebeurd of in de kijker geplaatst onder impuls van het plan. De projectoproepen (kinder)armoede die de Sociale Dienst uitschreef, ondersteunden het middenveld en lieten organisaties toe om bepaalde nieuwe initiatieven of ideeën uit te proberen. Dit resulteerde in zeer waardevolle initiatieven, bv. de zomerklassen van het inloopteam Reddie Teddy in vijf verschillende wijken, de mobiele tienermoederwerkster van vzw Lejo, vorming rond wonen in het project Onderdak van Groep Intro in samenwerking met de Sloep, een onderzoek naar mobiliteitsnoden bij vrouwen in Armoede in Nieuw Gent van Mobiella, het theater 'Niet met grote woorden van KRAS en nog heel wat andere. Een aantal van deze projecten kenden na de projectsubsidie een bepaalde vorm van structurele verankering, anderen ontwikkelende nieuwe expertise of kennis of gaven een boost aan de betrokken organisaties.

Al van bij de start is het armoedebelidsplan het **resultaat van een dialoog tussen mensen in armoede, veldwerkers, academici, en de ambtelijke en politieke beleidsmakers**. Dit heeft er mee voor gezorgd dat het plan een realistische, integrale en resultaatgerichte aanpak naar schuift. Mensen in armoede houden de beleidsmakers bij de les: hoe gaan zij de inspanningen voelen, wat gaat dit veranderen in hun leefwereld? Met de opmaak van de groeiactieplannen werd verder ingezet op het realiseren van inspraak van mensen in armoede in het plan, met extra aandacht voor kinderen in armoede. Vanuit hun ervaring zijn zij het best geplaatst om prioriteiten aan te duiden en mee na te denken over oplossingen die werken. Inspraak van mensen in armoede, bij het plan, maar ook ruimer, zorgt ook voor een groter gevoel van betrokkenheid van mensen in armoede bij onze stad.

Door de **jaarlijkse rapportage** van het plan op de gemeenteraad garandeert het plan dat de strijd tegen armoede onder de **politieke en ambtelijke aandacht** blijft. Het plan motiveert diensten en schepenen om specifieke aandacht te hebben voor mensen in armoede in hun eigen beleid. Het plan en de dynamiek errond, met de groeiactieplannen en aandacht verschillende levensdomeinen, met aandacht voor sensibilisering ook in eigen Stads-en OCMWdiensten en als kerninstrument in een ruimere regie, zorgde ervoor dat aandacht voor mensen in armoede op diverse plaatsen ook los van het plan opdook.. Daarnaast geeft het plan ook aan dat de strijd tegen armoede niet enkel een werk is van de lokale overheid, maar van heel veel middenveldactoren die onder meer via basiswerk, groepswerk, participatieoefeningen, vrijwilligerswerk en buddy's mensen in armoede ondersteunen en versterken.

We concluderen dan ook dat we verder willen inzetten op het armoedebeleidsplan als sterk instrument in de Gentse aanpak van armoede, die de regierol in sterke mate ondersteunt.

Aanbevelingen

Toch kunnen we na deze eerste beleidsperiode ook een aantal aanbevelingen formuleren om het instrument verder te versterken.

Een eerste optimalisatie zit in het **verfijnen en verscherpen van de doelstellingen** en de wijze waarop deze gemonitord worden. Met het huidige netwerk, draagvlak en de dynamiek die de regie armoede teweeg heeft gebracht, mag men duidelijke, ambitieuze en resultaatgerichte doelstellingen naar voor schuiven. Wat maakt het verschil voor mensen in armoede? Hoe gaan zij dit verschil opmerken? Door meer in te zetten op **goede monitoring van armoede- en doelstellingsindicatoren**, zullen we beter zicht krijgen op de effecten van het armoedebeleidsplan. Sterke doelstellingen met bijhorende specifieke indicatoren zijn dus aangewezen. Belangrijk hierbij om blijvende aandacht te houden voor minder of niet meetbare zaken. Ontmoeting, inspraak, eenzaamheid, welbevinden en het gevoel betrokken te zijn in de stad zijn thema's die niet altijd in cijfers te gieten zijn. Toch is hieraan werken vaak relevant op het lokale niveau als antwoord op de uitsluiting die mensen in armoede ervaren. We mogen deze omwille van moeilijker meetbaarheid niet bannen uit een armoedebeleidsplan of het ruimere lokale beleid.

Door al van bij de opmaak van het plan een sterkere **link** te leggen **met het strategisch meerjarenplan**, willen we van het plan nog meer een stadsbreed plan maken, waar alle departementen en het volledige college mede-eigenaar van zijn. Zowel in opmaak als in rapportage kan dit bovendien zorgen voor efficiënter, maar ook ambitieuzer werken.

In een volgend armoedebeleidsplan stellen we voor om **af te stappen van de groeiactieplannen**. Het idee om niet op alle levensdomeinen tegelijkertijd te focussen had, zeker in deze eerste beleidsperiode, een voordeel. Men kreeg tijd om nieuwe actoren warm te maken, om met hen het gesprek aan te gaan en ze met mensen in armoede in dialoog te brengen. Maar tegelijkertijd bracht het ook veel nadelen: beleid maken en uitvoeren neemt zijn tijd. De levensdomeinen uit het laatste actieplan kregen daardoor minder ruimte om extra inspanningen rond te leveren. Door de opmaak van groeiactieplannen en het verschuiven van de focus was het voor zowel beleidsmakers als het middenveld moeilijk om thema's op een goede manier te blijven volgen. Door te werken met **doelstellingen voor een beleidsperiode, die we jaarlijks concretiseren tot reële engagementen** willen we tot een effectiever plan komen.

Een **jaarlijkse rapportage** op de (commissie van de) gemeenteraad, met rapportage van de vorderingen in het voorbije jaar en voorstellen voor het volgende jaar moet het politiek en ambtelijk engagement garanderen, maar met de nodige dynamiek en flexibiliteit. We willen de werking van het plan ook verder flankeren met een overlegstructuur die dit versterkt en met thematische werkgroepen die rond bepaalde doelstellingen aan de slag gaan. De optimalisatie van de overlegstructuren moet ervoor zorgen dat de expertise uit de diverse betrokken diensten, hulpverleners, middenveldactoren en mensen in armoede per thema nog beter worden ingezet.

Inspraak van mensen in armoede is hierbij essentieel. We willen dit enerzijds thematisch opzetten (cfr model woondialoog), maar we willen ook een flow voorzien om mee na te denken bij de opmaak van het plan en de jaarlijkse actieplannen. Ervaringsdeskundigheid inzetten bij beleidsvoorbereiding en uitvoering was een sterkte in het huidige plan, dit moeten we verder verankeren. Gelinkt aan het armoedebeleidsplan willen we ook de **projectoproep** behouden, die mogelijkheden creëert voor partners uit het ruimere armoedeveld te betrekken om mee hun schouders te plaatsen onder de doelstellingen van het plan en om vernieuwende aanpakken te stimuleren.